

Prijateljstvo

»Ravno naš gasilec je po svojem stremljenju in po svojih načelih med prvimi poklican, da s svojim zgledom pospešuje in širi misel medsebojnega prijateljstva.«

(Iz govora starešine Dr. A. Kodreta, 25. aprila 1937.)

Pomembne besede iz naše slovenske gasilske skupščine, ob katerih moramo nekoliko pregledati svoje naloge in nekoliko formulirati svoja gasilska stremljenja.

Gasilci smo po svojih načelih in ciljih od nekdanj izbrani, da branimo svojega bližnjega in njegovo imetje pred naravnimi nesrečami, pa tudi tedaj, ko mu hoče izvržek ali izrodek človeštva škodovati. Lahko rečemo, da vršimo resnično apostolat ljubezni do bližnjega, da imamo torej naloge, ki jih mora vsak spoštovati, mi sami pa nositi s ponosom skozi življenje in čuvati njih vrednost.

Gasilstvo je važna socialna institucija, ki ima do družbe svoje prosto privzete dolžnosti, enako jih pa ima družba do gasilstva. Kot socialna ustanova ima gasilstvo svoje dolžnosti, ki jih mora izvrševati tako, da svojim načelom, predvsem pa svojemu apostolatu ljubezni najbolj ugoti in zadosti.

Današnje dobo najboljše označuje medsebojna mržnja in sovraštvo. Povsod vidimo, da teptajo in blatijo pojem ljubezni. Bratstvo, prijateljstvo in ljubezen so človeštvu po veliki večini le fraze, puhle in prazne besede, ki nič več ne pomenijo. Rečemo lahko celo, da skriva danes družba pod besedico ljubezen svoje iznakaženo obličje, ki izraža v vsej svoji grozoti podivjanost in sovraštvo. Toda na drugi strani opažamo, da svet danes hoče skupnost in kolektivno udejstvovanje. Tako se končno človek iz vsega tega groznega kaosa ne more skoraj več prebiti in izmotati.

Zato pa je potrebno, da preciziramo svoje stališče mi gasilci tako, da bodo vsi, ki nam hočejo danes in pozneje slediti, imeli ravno pot, ki jih bo vodila iz kaosa in bodo lahko tako posvetili vse svoje sile in vse svoje delo obnovi človečanstva (humanitete) in prijateljstva.

Kot važna socialna institucija mora namreč gasilstvo zraven svojega fizičnega dela izvesti tudi veliko duhovno obnovo družbe.

Kdo danes ščuva brata na brata? Kdo seje sovraštvo med ljudi? Odkrito bomo povedali, če bomo na ves glas izpovedali, da oni, ki ne poznajo drugega, kakor svoje lastno dobro in svoje lastno osebno ugodje.

Tu moramo gasilci, ki smo si svoje mnenje utrdili in zgradili v delu, postaviti drugo besedo in drug nauk. Tu moramo mi gasilci in vsi resni delovni ljudje oznanjati svetu in vsemu človeštvu preizkušeno zapoved, ki nam jo je dal Kristus z besedami: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

Ako so slabiči zapisali na svoj prapor besedo sovraštvo, se mora na praporu močnih in silnih blesteti beseda ljubezen s takšnim sijajem in tako močno, da bo posvetila v vsak najbolj skrit kotiček človeškega srca.

Prav gotovo je, da mi gasilci hočemo biti vitezi armade močnih, silnih in neuklonljivih apostolov ljubezni, ki bomo gradili novo vrednost in iskrenost svojim načelom in idealom.

Z zgledom resničnega in ustvarjajočega dela se moramo zoperstaviti onim, ki jim ni do obnove sveta, ki bi radi človeštvo tlačili, da bomo s praktičnim delom in s svojim udejstvovanjem dokazali veliki pomen in iskrenost svojih načel.

Mi gasilci smo lahko resnični in veliki apostoli medsebojnega prijateljstva, kajti vse naše delo, ki ga vršimo prostovoljno in po svobodni odločitvi, je veliko orožje za obnovo sveta prav v smislu medsebojnega prijateljstva. Na to moramo usmeriti svoje življenje in delo. Tod moramo hoditi dalje in graditi, pokazati moramo vsemu svetu, da nam ni beseda prijateljstva le prazna fraza, temveč velika in sveta resnica. Kar delamo in govorimo, kar hočemo in oznanjamo, to je tudi naše sveto prepričanje, naš nazor!

Biti moramo čuvarji svojega nazora in branilci pravice vsakega posameznika. Človeštvo ima pravico, predvsem pa dolžnost do medsebojnega prijateljstva. Zavedajmo se tega! Povsod moramo torej navajati svoje brate in sestre k pravemu razumevanju medsebojnega sožitja in sodelovanja; to je osnova medsebojnega prijateljstva.

Vidimo torej, da smo gasilci lahko apostoli prave vzgoje; za pravo apostolstvo medsebojnega prijateljstva moramo vzgojiti najprej sami sebe. Na drugi strani smo pa socialni reformatorji. Naše delo in naše udejstvovanje vsebuje veliko socialno delo za obnovo družbe. Prav naše socialno delo služi v prvi vrsti temu namenu. Končno smo borci za narodno samobitnost in državno skupnost, ker se dobro zavedamo, da moramo svoje naloge vršiti le v pravi skupnosti.

Vsa naša bistvena načela so v kratkem izražena v bratstvu, ljubezni in pomoči. Smatrati moramo namreč vse naše delo za resno, življenjsko važno in resnično pojmovanje vsakega posameznega slovenskega gasilca in celotne gasilske organizacije. Vsak posameznik se pa mora truditi, da v tem pogledu stori čim več.

M. L.

III. redni občni zbor Gasilske zajednice za Dravsko banovino

25. aprila se je vršil v Ljubljani v hotelu Union tretji občni zbor naše zajednice. Prisostovali so mu zraven zastopnikov gasilskih žup predstavnik kr. banske uprave g. banski svetnik dr. Logar, zastopnik vojske g. polkovnik Živanović, zastopnik mestnega župana g. Mihelčič, policijski svetnik g. dr. Fakin, zastopnik gasilske zveze g. generalni tajnik Jaroslav Šel in zastopniki tiska.

Starešina dr. Kodre odvarja, pozdravlja vse navzoče in jih prosi, da po svojih močeh gasilstvo še dalje podpirajo. Predlaga udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu in g. ministru za telesno vzgojo dr. Rogiču. Predlog vsi navzoči z odobravanjem sprejmejo. Nato se tov. starešina spominja pokojnega tovariša Josipa Turka,

ki smo ga 4. aprila t. l. spremili k zadnjemu počitku. Navzoči počaste njegov spomin s trikratnim »Slava«.

V svojem poročilu podaja tov. starešina smernice, ki so ga vodile pri dosedanjem delu in na veliko očrtuje načrte in potrebno delo za bodočnost.

Sledijo poročila tov. tajnika, blagajnika in gas. inspektorja, ki jih spremljajo navzoči z vidnim zanimanjem.

Po poročilu nadzornega odbora odobri občni zbor proračun zajednice za leto 1937/38 nakar se izvršijo volitve starešinstva osrednjega odbora zajednice in predstavnikov v upravo »Gasilske zveze«.

Na predlog tov. Ivana Borisa je bila izvoljena soglasno sledeča kandidatna lista:

I. OSREDNJI ODBOR:

Starešinstvo: Starešina: Dr. Kodre Anton, Ljubljana; prvi podstarešina: Pogačnik Bogdan, Maribor; drugi podstarešina: Gologranc

Konrad, Celje; tajnik: Mežek Franc, Ljubljana; tajnikov pomočnik: Japelj Pavel, Smlednik; blagajnik: Lah Mihael, Nevle pri Kamniku; blagajnikov pomočnik: Dolinar Jože, Kresnice.

Člani: 1. Celec Ferdo, Murska Sobota; 2. Jenko Josip, Novo mesto; 3. Guček Franc, Trbovlje; 4. Drobne Jože, Šmarje pri Jelšah. 5. Snoj Franc, Gor. Radgona; 6. Rupnik Jože, Št. Vid; 7. Musek Ljudevit, Ptuj; 8. dr. Šmajd, Radovljica.

Občni zbor Gas. zajednice: Predsedništvo

II. NADZORNI ODBOR:

1. Kopač Leopold, Slovenjgradec; 2. Bergman Josip, Novo mesto; 3. Černe Franjo, Radeče pri Zidanem mostu; 4. Vogelnik Lojze, Radovljica; 5. Klenovšek Hinko, Št. Vid pri Ptuj.

III. PREDSTAVNIKI V UPRAVO GASILSKE ZVEZE:

1. Dr. Kodre Anton, Ljubljana; 2. Snoj Franc, Gornja Radgona; 3. Jenko Josip, Novo mesto; 4. Kramberger Franc, Maribor. — Namestniki: 1. Dr. Šmajd Albin, Radovljica; 2. Turk Ivan, Lešje pri Jelšah; 3. Šetina Lojze, Črnomelj; 4. Lutar Štefan, Črensovci.

Soglasno je bila na predlog tov. Ivanca izvoljena sledeča lista za posvetovalne organe:

TEHNIČNI ODSEK:

Guček Franc, Trbovlje, Rupnik Jože, št. Vid nad Ljubljano, Pre-setnik Franc, Šmartno ob Savi, Golobranc Josip, Celje, Pfeifer Josip, Hoče pri Mariboru, Štebe Anton, Moste pri Komendi, Ivanc Boris, Kranj, Kramberger Franc, Maribor, Zupan Ernest, Rakek.

SAMARIJANSKI ODSEK:

Dr. Klar Franc, Dolnja Lendava, dr. Miss Franta, Ljubljana, Dolničar Janko, Stožice, dr. Perko Milan, Moste, dr. Polenšek Marjan, Novo mesto, dr. Bedjančič Hermina, Maribor, dr. Opeka Mihael, kanonik, Ljubljana.

KULTURNO-PROSVETNI ODSEK:

Občni zbor Gas. zajednice: Delegati

Snoj Franc,
Gornja Radgona,
Kramberger Fr.,
Maribor, Grom
Milan, Babno po-
lje, dr. Tunajd
Albin, Radovljica,
Žvan Ivan, Topli-
ce na Dolenjskem.

TISKOVNI ODSEK:

Kramberger
Franc, Maribor,
Musek Ljudevit,
Ptuj, Ivanc Boris,
Kranj, Dolenc ing.
Franc, Ljubljana.

Poročilo o »Gasilcu« se sprejme na znanje, kakor tudi poročilo o »Samopomoči«, ki ji moramo gasilci v lastnem interesu posvetiti več pažnje in pozornosti. Na predlog tov. Krambergerja se plača za ozdravljenje vsakega gasilca »Samopomoči« mesto v Vengustov sklad, ki se ukine, po 1 Din letno. Izvoli se poseben odbor, ki naj prouči in izvede način zavarovanja za slučaj nezgode, smrti ali invalidnosti, in sicer:

Mikuž Zdravko, Ljubljana, Rožna dolina,
Kopač Leopold, Slovenjgradec,
Pogačnik Bogdan, Maribor,
Žvan Ivan, Toplice na Dolenjskem,
Peternel Franc, Laško.

Po razgovoru o samostojnih predlogih, se sprejmejo resolucije, ki jih objavljamo na drugem mestu.

Ob pol 14. je tov. starešina dr. Kodre zaključil lepo uspeli občni zbor, ki je dokazal, da je slovensko gasilstvo disciplinirana, dobro organizirana in zavedna armada! Vsi navzoči odposlanci gasilskih žup so dokazali s svojimi soglasnimi sklepi, da je slovensko gasilstvo v borbi za svoje pravice enotno in v nastopu edino!

Dragi tovariši!

Ljubljana, dne 28. aprila 1937.

Nedeljska skupščina gasilske zajednice za dravsko banovino v Ljubljani je dokazala, da stoji celotno gasilstvo dravske banovine na poti do vzvišenih ciljev, v boju za svoje ideale in pravice v strnjenih vrstah. Nedeljska skupščina je bila vzor discipline gasilskih vrst. Napravila je najboljši vtis na vse. Slovensko gasilstvo ni še nikdar nastopilo tako enotno organizirano.

Radi tega smemo s polnim zaupanjem gledati v bodočnost, ki bo tudi nadalje pokazala enotno voljo, disciplino in delo našega gasilstva.

Enotni volji pa morajo slediti tudi dejanja. Iz zaupanja vseh izhaja tudi zaupanje vsem. Globoka je moja vera v to. Nihče ne more stati pri delu ob strani in samo kritizirati, ne da bi sam krepko prijel za delo. Kjer je zaupanje enodušno, mora tudi delo roditi dober sad.

Dragi tovariši!

Kakor ste v nedeljo izrekli zaupanje meni in osrednjemu odboru gasilske zajednice za dravsko banovino, kateremu stojim sedaj na čelu, tako upam in Vas prosim, da me bode krepko podprli s svojimi močmi in gasilskim navdušenjem pri delu za procvit in napredek našega gasilstva.

Nedeljska skupščina naj bo pričetek nove dobe v življenju slovenskega gasilstva!

Zahvaljujoč se Vam za Vaše tovariško zaupanje in disciplino apeliram na Vas s prošnjo, da mi tudi v nadaljnjem delu zaupate, me tovariško in prijateljsko podpirate s svojo izkušnjo in močmi.

Bodimo zvesti našemu geslu!

Z gasilskim pozdravom: »NA POMOČ!«

Starešina G. Z. D. B.:
DR. KODRE.

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Iz 47. seje starešinstva »Gasilske zveze Kraljevine Jugoslavije«

Seja se je vršila 27. in 28. aprila 1937.

Ko je starešina otvoril sejo je bil takoj sprejet zapisnik zadnje seje starešinstva brez vsakih pripomb in izvoljeni so bili overovatelji zapisnika te seje.

Generalni sekretar poroča o administrativnem in blagajniškem poslo-

vanju zveze, nakar se je vršila krajša debata o nekaterih perečih vprašanjih in po njej je bilo sklenjeno:

Da se glede plačila subvencije iz proračuna ministrstva za telesno vzgojo naroda za leto 1936/37 v znesku 150.000 Din ponovno intervenira.

Da se osebno intervenira pri g. ministru za promet radi poslane prošnje za revizijo popustov za gasilce.

Da se proračun gasilske zveze za leto 1937/38 ponovno pošlje gosp. ministru za telesno vzgojo s prošnjo, da ga odobri brez izprememb.

Da pisarna zveze ugotovi ali so zavarovalnice vplačale v gasilske fonde akontacijo za leto 1936 v istih iznosih, ki odgovarjajo bilancam zavarovalnic.

Nato je bilo prečitano izčrpno poročilo Nadzornega odbora o blagajniškem poslovanju zveze. Pripombe nadzornega odbora so člani starešinstva preštudirali in sklenjeno je bilo, da se zahteva povrnitev denarja od prizadetih za izplačila, ki so bila nepravilno izvršena. Od predlogov, ki jih je nadzorni odbor sporočil, se nekateri sprejmejo, a o drugih bo starešinstvo razpravljalo ob priliki posebnih referatov na naslednji seji starešinstva in uprave.

Radi mednarodnih gasilskih prireditev: kongresa v Düsseldorfu, kongresa v Bratislavi in kongresa Mednarodnega tehničnega komiteja v Parizu obvesti zveza s posebnim razpisom vse zajednice in jim dostavi program, cene, popuste in ostala obvestila. Izvolitev delegatov Zveze na teh kongresih je prepuščena novemu starešinstvu Zveze.

Nato so potrjeni novoizvoljeni osrednji in nadzorni odbori gasilskih zajednic za dravsko, drinsko, primorsko, moravsko, vrbasko, savsko in zetsko banovino, medtem ko v osrednjem odboru zajednice za dunavsko banovino ni potrjen starešina dr. Milan Matić in člana Šapinac Štefan in Jurij Cvejanov. Razpravljalo se pa ni o potrditvi osred. odbora zajednice za vardarsko banov., ker zveza še ni prejela zapisnika rednega obč. zbora.

Nato se je vršila razprava o posameznih proračunskih poedinah zajednic za leto 1937 in dovršeno leto 1936. V celoti so odobreni proračuni zajednic za primorsko in moravsko banovino, medtem ko so z rezervo odobreni proračuni za zajednici za drinsko in savsko banovino. Proračuni zajednic za vrbasko, dunavsko in zetsko banovino so pa zavrnjeni, ker ni bilo priloženo poročilo in referat o zaključnih računih za leto 1936. Zajednici za vardarsko in dravsko banovino še nista poslali proračuna v odobritev.

Predlog požarno-policijskega pravilnika se izloči iz dnevnega reda dokler ne izide nova uredba, ki bo regulirala to vprašanje.

Radi pravilnika o zavarovanju železniške imovine pred požarom je izvoljena posebna komisija, ki bo ta pravilnik še enkrat predelala in potem poročala o njem na prihodnji seji.

Pritožba Jurija Cvejanova radi razrešitve z mesta poveljnika prostovoljne gasilske čete v Somboru se odbije.

Vrne se predpis o naknadi potnih stroškov zajednice za primorsko banovino, ker se ne strinja po obliki in vsebini s predpisi, ki jih je zveza odredila.

Odkloni se ponudba »Smotre vatrogasnih društava Kraljevine Jugoslavije« za izdajo gasilskega almanaha in obenem je sklenjeno, da se temu konzorciju zabrani uporaba tega imena in gasilskega grba.

Pritožba g. ing. Grosa Ožbalda radi razrešitve župne uprave v Kranju se odkloni kot brezpredmetna, ker so bile v tej župi izvršene že volitve na rednem občnem zboru.

Na prošnje gasilskih čet, da bi prisostvovali zastopniki zveze na njihovih proslavah, je sklenjeno, da na proslavi prostovoljne gasilske čete Srpska Crnja zastopa zvezo Tima Rajić, starešina gasilske župe Petrovgrad, medtem ko na proslavo prostovoljne gasilske čete Dvor na Uni zveza ne more poslati delegata. Vprašanje prisostvovanja na proslavi prostovoljne gasilske čete Bač se odloži do prihodnje seje.

Rešitve prošenj gasilskih ustanov za materijelno pomoč se prepustijo novemu starešinstvu zveze po odobritvi zveznega proračuna.

Rešeno je vprašanje potrditve položenih gasilskih izpitov in priznanja pridobljenih pravic gasilskim častnikom, kakor tudi vprašanje diplom za odlikovanja in kolajne zajednic.

Na prošnjo zajednice v Ljubljani se izdaja pojasnitev odredb o častnih članih v četah, župah, zajednicah in zvezi.

Ne izdajo se zaproseni atesti za gasilske šleme, pasove in tlačilne cevi, ker se morajo najpreje preiskusiti.

Referat vrhovnega inspektorja o osnovanju gasilske šole v Zagrebu se sprejme na znanje s tem, da odlok izstavi nova uprava zveze.

Sklenjeno je, da zveza ob priliki kongresa jugoslovanskega gasilstva v Zagrebu priredi gasilsko razstavo in izvoljen je odbor, ki bo izdelal načrt za to razstavo.

Sklenjeno je tudi, da zveza prisostvuje na aero-mitingu v Vukovarju, kjer bodo sodelovali tudi gasilci. Odredijo se obenem delegati zveze.

Vse zajednice naj dostavijo svoje predloge o izpremambi Zakona o organizaciji gasilstva.

Pred koncem seje je bil sprejet odlok ministrstva za telesno vzgojo, s katerim so potrjeni delegati gasilskih zajednic v Upravo gasilske zveze, razen delegata zajednice za dunavsko banovino. Enako je bilo sprejeto na znanje tudi z velikim zadovoljstvom, da je g. minister za telesno vzgojo potrdil proračun zveze za leto 1937/38.

Po krajši debati o manj važnih vprašanjih je bila seja zaključena.

Gospod minister za telesno vzgojo naroda je s svojim odlokom štev. 248.252 in 287 od 28. in 29. aprila 1937 na osnovi § 63 Zakona o organizaciji gasilstva potrdil delegate gasilskih zajednic in gasilske župe Beograd-Zemun-Pančevo kot člane Uprave gasilske zveze kraljevine Jugoslavije.

Potrjeni so od gasilskih zajednic in gasilske župe Beograd-Zemun-Pančevo predlagani delegati. Za zajednico za dravsko banovino so potrjeni:

DR. KODRE ANTON, mestni uradnik, starešina gasilske zajednice za dravsko banovino.

SNOJ FRANC, privatni uradnik, Gornja Radgona, član Osrednjega odbora gasilske zajednice za dravsko banovino.

KRAMBERGER FRANC, mestni uradnik, Maribor, tajnik gasilske župe Maribor.

JENKO JOSIP, trgovski poslovodja, Novo mesto, član Osrednjega odbora gasilske zajednice za dravsko banovino.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice za Dravsko banovino

I. GASILSKA RAZSTAVA:

Tovariške gasilske župe in čete naprošamo, da nam javijo najkasneje do 1. junija t. l. razne starinske, v gasilskem pogledu važne predmete, ki bi jih razstavile v Zagrebu. Prevozne stroške iz Ljubljane do Zagreba in nazaj bi plačala zajednica.

II. IZLET V BRATISLAVO:

Dodatno k naši okrožnici pod štev. 2866. sporočamo, da bo zajednica organizirala na zlet potovanje z avtobusom. Vožnja bi stala za osebo ca. 400 Din. Ustavili bi se tudi na Dunaju in v primeru ugodnih prevoznih cen vrnili preko Budimpešte. Vse tovariše, ki se nameravajo udeležiti potovanja prosimo, da se takoj prijavijo, najkasneje pa do 31. maja t. l. Gasilski zajednici dravske banovine v Ljubljani.

III. TOMBOLE IN SREČOLOVI:

Tovariške čete opozarjamo, naj kolekujejo prošnje za tombole in srečolov s kolekom za 50 Din, ki ga lahko nalepijo na prošnjo. Vloge kot takšne ni treba še posebno kolekovati.

Gasilske čete so prejele redno podporo iz $4\frac{1}{2}\%$ gasilskega sklada. Na nešteta vprašanja zaradi odtegljajev sporočamo, da prejme vsaka četa točen obračun. Letos se je še zadnjič odtegnilo po 2 Din od člana za Vengustov sklad. Terjatve župe je zajednica upoštevala in vnesla med odtegljaje. Zajednične terjatve obstojajo večinoma za koledarje in naročnino »Gasilca«, za katero dolgujejo nekatere čete že po več let nazaj.

Kraljevska banska uprava dravske banovine je s svojim razpisom II. No. 5998/1 od 28. aprila 1937 glede uporabe tovornih avtomobilov za prevoz gasilcev izdala sledeči razpis:

Na dopis z dne 13. februarja 1937, štev. 67/37, se gasilski zajednici sporoča, da prepoved uporabe tovornih avtomobilov za prevoz ljudi pač ne more veljati za prevoz gasilcev, ki se vozijo na pomoč k požarom, ker se tukaj mora uporabiti vsako sredstvo, da dospejo gasilci čimprej na mesto požara.

Kraljevska banska uprava pa ima pomisleke, da bi se na splošno dopuščal prevoz gasilcev s tovornimi avtomobili h gasilskim vajam, ker je znano, da se po gasilskih vajah rada razvije zabava in bi se tako mogle dogajati zlorabe in nesreče.

O tem se obveščajo tudi podrejena oblastva.

Po pooblastilu bana, načelnik upravnega oddelka:

Dr. Hubad, s. r.

Od 1. junija t. l. dalje sta na razpolago starešina in tajnik zajednice tov. gasilcem v pisarni zajednice Tyrševa c. št. 29, II. nadstropja (hiša Gospodarske zveze), in sicer starešina ob torkih in četrtkih od 16. do 18. ure, tajnik pa ob ponedeljkih in sobotah od 15. do 18. ure.

Za splošne informacije pa so uradne ure v zajednični pisarni dnevno od 8. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

II. Motorne brizgalne.

S početka so bili gasilski funkcionarji napram motornim brizgalnam indiferentni, da ne rečemo, da so se jih branili. To njihovo prvotno zadržanje napram novim gasilskim strojem je pa povsem razumljivo. Kadar gasilstvo nastopi v boj proti nevarnemu elementu, proti požaru, mora vztrajno in požrtvovalno delati le s povsem sigurnimi pripravami in stroji, ako hoče biti kos svoje naloge. Ko so pa pričeli izdelovati motorna vozila, gospodarske stroje opremljati z motorji, so se ne samo vozači in mehaniki zanimali za te nove izdelke, temveč tudi preprosti ljudje. Na ta način so se seznanili vsaj v grobih obrisih o funkciji motorja. V poslednjih desetletjih se je pa konstrukcija tako izpopolnila in preizkusila, da je moglo tudi gasilstvo zamenjati, oziroma nadomestiti ročno delo gasilskega moštva s sigurnim motornim pogonom. Razvoj in uvedba eksplozijskega motorja v gasilske svrhe je hitel s takim tempom, da preprosti ljudje, tudi iz vrst gasilcev niso mogli dohiteti tega razvoja. In tako se žal mnogokrat pojavlja, da velja oni gasilec, ki poslučuje motor, za nekaj boljšega, da ne rečem nekaj izrednega, privilegiranega pri gasilski četi, oziroma tovariših. To naziranje, pa bodi od katere koli strani, je povsem napačno, kajti on stvarno le čuva in pazi na stroj, kateri opravlja samo bivši posel pritiskalnega moštva, ki pri ročnih brizgalnah pritiska na vzvode. To, sedaj tu in tam privilegirano mesto, si more in mora vsaki gasilec pridobiti kakor so si pridobili potrebno znanje tisoči in desettisoči šoferjev.

Res pa je zopet na drugi strani, da je med »voziti, posluževati« in »stvarno dobro voziti, oziroma posluževati motor« velika razlika: kajti stroj je mnogokrat napram surovostim morda še občutljivejši kakor pa živina. Kdor pa pozna svoj stroj, ga neguje, ravna z njim z občutkom, ta bo mojstersko iztisnil iz njega tudi v najtežjih slučajih vse, ne da bi mu odpovedal. Pravi gasilec pri motorju ne ogleduje nastale nedostatk pri motorju, kajti to je že prepozno, temveč jih mora slišati in občutiti med pogonom. Tak mora biti torej mož, popoln mož, ki poslučuje motor in potem mu bo motorka delala tako kakor si želi.

Res je zopet, da naši tovarnarji pri predvaja-

NAVODILA GASILCEM.

Izdala novomeška Gas. župa.

(Dalje)

3. Brizgalno je treba zapeljati kolikor mogoče blizu kraja, kjer se nahaja voda. Postaviti se ne sme poševno, ker sicer mazanje ne deluje pravilno.

4. Kolesa in opore brizgalne je treba postaviti tako, da se med delom prepreči porezanje.

5. Vijake sesalnih cevi je treba trdno nategniti. Sesalni koš se ne sme položiti v blato ali pesek. Pred sesanjem je ugotoviti, ali so zaprte vse pipe in vsi zapirali.

6. Pri sesanju naj motor teče počasi. Kakor hitro pa je črpalka pod pritiskom, je treba počasi odpreti zapirale. Šele ko so cevi napolnjene z vodo, je treba povečati pritisk, to pa le v skrajnem slučaju nad 80 m.

7. Opazovati je treba med delom merilo za pritisk, stanje olja ter tesnila (Dichtungen) ter napolniti, po potrebi tudi dopolniti.

8. Po dovršenem gašenju je treba zapreti pipo za bencin, ustaviti motor in izpustiti iz črpalke vso vodo.

9. Po gašenju je treba v orodjarni dobro očistiti motorno brizgalno, obnoviti vodo, bencin in olje, očistiti sveče in oviti cevna vretena s suhimi cevmi.

C. Nevarnost mraza.

1. Okna in vrata orodjarne je treba dobro zapreti. Če je orodjarna nekurjena, je treba ščititi motor, hladilnik in črpalko s tem, da se jih pokrije z de-

belo volneno odejo, ali da jih ogrejemo s posebnimi kurilnimi napravami. Postavimo jih tudi v leseno zagrado, ki drži toploto. Če pa obstoja kljub temu nevarnost mraza, je treba spustiti vodo, pustiti odprte zaklopke in na orodja obesiti napis: »Voda spuščena!«

2. Motor se mora staviti v pogon vsaki dan.

3. Uporabljati je treba le lahkodele, dobro zimsko olje in neškodljive dodatke za vodo, ki ščitijo pred mrazom.

4. V slučaju požara je treba napolniti hladilnik z ne preveč vročo vodo (če je bila ta prej spuščena). Bencin je treba vbrizgati v pipe. Motor je treba pogoniti z roko, ustaviti plinov pospešnik in ga pustiti počasi teči med vožnjo do mesta požara. Črpalko je treba poprej odspojiti.

5. Na poledenelih in zasneženih potih je treba za sprednje vozilo uporabljati verige.

6. Na mestu požara je treba postaviti črpalko le takrat na led (potoka, mlake itd.), e je ta dovolj močan. Kolesa in opore morajo stati tako, da ne drsijo.

7. Črpanja se ne sme nikoli prekiniti za dalje časa v črpalki in ceveh (za ta čas se da pretok).

8. Motor je treba ustaviti šele po gašenju, ali če je pri hudem mrazu na poti domov nevarnost, da ta zmrzne, šele v orodjarni.

9. Po gašenju, oziroma ustavljanju motorja in črpalke, je treba v orodjarni spustiti vso vodo iz motorja, črpalke in hladilnika: opazovati je treba oteka-

njih našenejo motorko tako, da dosežejo najboljše rezultate: ker se pač bje konkurenčni boj. Taka predvajanja pa nam gasilec ne smejo biti smer-nice. Ne smemo radi neznanega defekta dovajati vedno več in več zmesi bencina in zraka. Ugotoviti je treba nedostatek, ga odstraniti, da motor zopet prične zadovoljno brenčati.

Pravtako nesmiselna je hitra vožnja gasil-skega avtobomila po slabih cestah, po ostrih ovinkih, kakor divje nasesavanje zraka z veliko množino uplinjene zmesi, hitro povečanje uplinjene zmesi, predno so odprti ventili. Previsoki pritiski povzročajo močne udarce na sesalko in motor. Vse te nepravilnosti upliva slabo kljub temu, da prvi hip ne čutimo posledic in neuspehov. Te nepravilnosti se pozneje maščujejo in so čestokrat povod za kritiziranje kvalitativno slabega agregata. Sicer ima vsaka stvar in vsak način posluge svojo dobro in slabo stran. Zato mora dober gasilec, ki posluhuje motor, vedeti, kadar se mora poslužiti pretiravanja, kako bo to momentano prehudo obremenitev v prihodnjem momentu izenačil, oziroma odstranil. Da pa more ta gasilec vse to obvladati, mora biti strokovno naobražen in se mora pri poslugi motorja vedno mirno in hladnokrvno zadržati. Mirnost in samozavest pa pride sama od sebe, ko se človek zaveda svojega potrebnega strokovnega znanja. (Sama domišljavost seveda še ni znanje.)

Motorne brizgalne delimo v:

a) Prenosne in

b) prevozne.

Motorne brizgalne sestoj: iz pogonskega motorja in iz centrifugalne brizgalne v zvezi z ostalimi pripravami.

Oglejmo si sedaj najprej centrifugalno sesalko. Centrifugalna sesalka za gasilske svrhe je visokotlačna in je ponavadi izdelana iz fosforbrona, nekatere firme pa izdelujejo ohišje tudi iz litega železa. Fosforbron, oziroma bron ima večjo raztržnost in boljšo razteznost (elasticiteta) in je poleg tega še odporen proti kislinam. Bron tudi ne rjavi. Bron, ki je sestavljen iz bakra in cina z dodatkom fosforjevega bakra, je naravno boljši kakor ostale kovine, oziroma lito železo, ima pa ta nedostatek, da je dražji. (Raztržnost litega železa znaša 14 kg na mm², razteznost je zelo mala. Raztržnost brona znaša 25 kg na mm², razteznost pa 15%.) Kljub temu pa ima bron to prednost, da lahko izdelamo iz brona radi navedenih podatkov

vse sestavne dele, posebno pa ohišje centrifugalne sesalke z mnogo tanjšimi stenami kakor pa iz litega železa. Ker pa težina agregata posebno pri prenosnih motornih brizgalnah igra veliko vlogo, zato se tudi iz tega razloga moramo posluževati boljšega materiala, ki je odpornejši, da je teža čim manjša.

Kaj je prav za prav agregat?

Izraz agregat nam predstavlja celotno skupino naprav, to je strojev, ki sestojijo iz pogonskega in delavnega (gnanega) stroja.

Visokotlačna centrifugalna sesalka sestoji iz nastopnih delov:

1. ohišja s pokrovom in tlačnimi zaklopkami,
2. tekalnih koles,
3. vodilnih koles in vmesnih obročev,
4. osi z distančnimi obročki in zagozdami,
5. zračne sesalke,
6. elastične spojke,
7. sesalnih in tlačnih priključkov,
8. raznih armatur,
9. sesalne košare.

ad 1. Pri nizko tlačnih centrifugalnih sesalkah imamo ponavadi špiralno ohišje, brez vodilnega kolesa, to se pravi, da se preseki v posameznih legah konstantno (stalno) povečujejo prav do tlačnega nastavka. Na ta način teče količina vode vsled vedno večjega preseka v ohišje vedno počasneje, tako da jo dovedemo do tlačne cevi s pravo brzino in pritiskom. Ker so preseki v ohišju vedno večji, vsled tega se zmanjšuje brzina vode v vsakem večjem preseku. Pri več stopenskih centrifugalnih sesalkah pa moremo le pri zadnji stopnji opremiti ohišje s špiralno obliko.

Ohišje samo pa je lahko vodoravno, deljeno in spojeno z vijaki ali pa je opremljeno s pokrovi, da moremo namestiti rotor v ohišje. Pri več stopenskih centrifugalnih sesalkah je ohišje cilindrično, v katero so zaporedoma vloženi tekalno kolo, vodilno kolo, vmesni obroč itd., tako da je vsaka stopnja za sebe celota. Pri industrijskih sesalkah imajo tudi posamezne stopnje svoje lastno ohišje, več takih sestavnih delov spojimo v celoto potom veznih vijakov. Os je vložena ali v ležaje na krožno mažo, ki imajo velike prostore za olje, ki ga tudi pri večjih turažah hladimo z vodo ali pa kroglične ležaje. Kovinaste goščilke so zagoščene s prepariranim bombažem.

Ohišje je opremljeno s sesalnim priključkom, na katerega je privita gumijasta spiralna sesalna

nje vode iz posameznih zaklopk, zamašene zaklopke predreti z žico, ali jih takoj oviti ter spraviti v red. Potem pustiti, da se motor še nekajkrat zavrti, da izmeče še zadnjo vodo, ki je pri odtekanju še ostala.

10. V orodjarni mora biti zaklopke za odtekanje vode, odprtine za sesanje in za pritisk vedno odprte.

Dopisi

Toplice na Dolenjskem. Dne 11. aprila t. l. se je po težki bolezni preselil v večno življenje častni član tukajšnje gasil. čete Ignacij Turk. 88 let mu je bilo. Brezdvomno najstarejši gasilec v novomeški gasilski župi, če že ne v Sloveniji, saj je bil gasilec 60 dolgih let. L. 1878 se je preselil iz Maribora v Toplice. Prinesel je s seboj gasilskega duha ter začel med prebivalstvom v Toplicah snovati pobudo za ustanovitev gasilnega društva. Par let kasneje je zamisel postala dejstvo in 14. aprila 1881 se je vršil ustanovni občni zbor prostovoljne požarne straže v vse svoje življenje vnet gasilec. Lahko rečem, da je malo gasilcev, ki bi bili toliko požrtvovalni in imeli toliko smisla za ljubezen do bližnjega, kakor naš pokojni tovariš Turk. Nj. Vel. blagopokojni kralj Aleksander I. ga je leta 1925 odlikoval z zlato medaljo za zasluge v gasilstvu. Na njegovi zadnji poti so ga gasilci dostojno sprejeli. Pogreba se je udeležil starešina novomeške gasilske župe, lepo število gasilcev novomeške čete, domači gasilci in mnogo občanstva. Pevci so mu za-

peli žalostinke pred hišo in na pokopališču. Turbni glas gasilskega roga se je poslavljajal od tov. Turka v trenutku, ko ga je mati zemlja sprejela v svoje naročje. Ob odprtem grobu se je v imenu župe poslovil starešina Bergman, dočim se je v imenu čete poslovil predsednik.

Proslava 25letnega jubileja Prostovoljne gasilske čete v Gaberjih pri Celju.

Četa se je ustanovila leta 1912 in praznuje letos 4. julija svoj 25letni jubilej, združen z župnim zletom celjske gasilske župe.

25letni jubilej, prav za prav kratka doba aktivnega delovanja, a vihar na in bojevita radi okoliščin, ki so vladale pred in med vojno.

Ceto so ustanovili požrtvovalni možje, ki so posvečali vso skrb pomoči potrebnim in od katerih še danes sodeluje aktivno šest mož.

Ceta se je v tej dobi tehnično zelo izpopolnila in pridobila na ugledu radi točnega in vestnega delovanja pri požarih in drugih nastopih. Zato zasluži, da jo podprejo na proslavi s polnoštevilnim obiskom ne le vse čete v župi, ampak tudi ostale tovariške župe in čete, za kar vse čete v celjski župi prosamo.

Celje je po svoji legi in ugodnih avtobusnih in železniških zvezah ter idiličnih krajih širom domovine znano, zato bo vsak udeleženec istočasno užival nešteto krasot.

Ker pričakujemo večjega števila gasilcev in udeležencev, smo zaprosili za četrtinsko vožnjo po železnicah, o čemer bomo pravočasno poročali.

cev. Zadnja stopnja ohišja ima tlačne ventile, oziroma zasunke, potom katerih teče voda v tlačne cevi. Ti ventili so tako izgotovljeni, da se v primeru potrebe sami zapro. To je potrebno v primeru, kadar z delovanjem motorke namenoma ali nehote momentano prenehamo. Povratne zaklopke se avtomatično zapro in na ta način prevzamejo ventili vso težo vode in vodne udarce na sebe in tako razbremenene sesalko in motor.

ad 2. Pri enostopenski centrifugalni sesalki imamo ponavadi dotok vode iz sesalnih cevi z obeh strani (iz desne in leve) v tekalno kolo. Pri več stopenskih cent. sesalkah imamo dotok vode samo iz ene strani. Pri centrifugalnih sesalkah izdelujemo tekalna in vodilna kolesa iz dobrega fosforbrona. Površina tekalnih koles, posebno v kanalih, kjer teče voda, mora biti povsem gladka. Tekalna kolesa so izdelana iz enega komada, torej vlita z jedrom ali pa stisnjena iz dveh delov in nato zakovičena. Ako je tekalno kolo vlito iz enega komada, ga snotraj zelo težko lepo in gladko obdelamo (apretiramo), medtem ko je pri drugem načinu izdelave tekalnih koles obdelava povsem lahka. Pri izdelavi tekalnih koles moramo paziti tudi na to, da so tako izdelana, da imajo v vsaki točki ravnovesje. Tekalna kolesa so prav za prav sestavljena iz dveh centrično ležečih okroglih kovinastih plošč, ki sta vezani potom lopatic. Te morajo biti tako izgotovljene, da morejo kolikor mogoče z najmanjšim odporom lepo voditi vodo in ji spreminjati smer od vstopa do iztoka. Lopate, po številu šest do deset, oziroma dvanajst so na obeh koncih, pri izstopu in vstopu vode, zaostrene zato, da zmanjšajo vodne udarce. Preveč lopat slabo vpliva na efekt sesalke ter nastane preveliko trenje. Število lopat v tekalnem in vodilnem kolesu je različno, in sicer zato, da ne nastanejo vodni vrtinci in da sprememba presekov v tekalnih in vodilnih kolesih ni istočasna. Razdalja med tekalnimi in vodilnimi kolesi ne sme biti premajhna, ker bi sicer razna nesnaga, ki plava v vodi, pokvarila lopate. Oglejmo si, kakšno delo opravljajo tekalna kolesa. Mislimo si, da je tekalno kolo napolnjeno z vodo. Tekalno kolo, ki je naklinjeno na osi, zavrtimo. Voda v tekaču, ki se nahaja med lopaticami, se tudi zavrti okoli vrteče se osi, poleg tega pa nastopi še centrifugalna sila, ki žene vodo k zunanjemu izhodu tekalnega kolesa. Na ta način nastane pri vhodu tekalnega kolesa podtlak. (Dalje)

Najvažnejše določbe pravilnika za zasebne loterije, tombole in ostale igre na srečo

Člen 1. 1. Po pooblastitvi iz § 34. zakona o ustanovitvi in ureditvi drž. razredne loterije za pospeševanje narodnega gospodarstva sme dovoljevati minister za kmetijstvo po zaslišanju upravnega odbora drav. razredne loterije posameznim napravam prirediteljev loterij, tombol ali drugih iger na srečo po predpisih tega pravilnika.

2. Nobena igra na srečo, ne glede na način njenega izvajanja, se ne sme vršiti brez predhodne dovolitve ministra za kmetijstvo.

Člen 2. Loterija s srečkami, tombola in druge igre na srečo se smejo dovoljevati: a) če so dobitki stvari in b) če znaša skupna tržna vrednost dobitkov vsaj polovico skupne vrednosti izdanih loterijskih srečk, tombolskih kart ali igralnih vložkov.

Člen 3. Število in cena loterijskih srečk, tombolskih kart ali igralnih vložkov se določi glede na namen igre in na ostale okoliščine, zlasti pa glede na velikost in socialni ustroj naselja; celotni znesek izdanih loterijskih srečk, tombolskih kart ali igralnih vložkov pa ne sme presegati vsoto dve tisoč dinarjev.

Člen 4. Izjemoma se smejo dovoliti tombole z dobitki v denarju, če znaša znesek teh dobitkov najmanj polovico zneska, prejetega za prodane tombolske karte; skupna vrednost izdanih tombolskih kart pa ne sme presegati znesek sto tisoč dinarjev.

Člen 5. 1. Prošnjo za dovolitev katere izmed omenjenih iger na srečo je poslati ministrstvu za kmetijstvo po pristojnem občnem upravnem oblastvu prve stopnje. V prošnji je treba navesti vrsto igre na srečo, ki se naj priredi, in namen, za katerega je določen dobiček od te prireditve. Pristojno upravno oblastvo prve stopnje predloži prošnjo po pristojni kraljevski banski upravi ministrstvu za kmetijstvo in v spremnem spisu svoje obrazloženo mnenje zlasti glede števila in cen loterijskih srečk, tombolskih kart ali igralnih vložkov in s potrebnimi podatki o prosilčevem delovanju in o velikosti in socialnem ustroju kraja, kjer se naj igra zaprosena igra na srečo.

2. Prošnja mora biti predpisno kolkovana in se ji morajo priložiti statuti (pravila) naprave (društva) ali odobrilo pristojnega nadzornega oblastva, če je prosilec javnopravna naprava.

Člen 6. 1. Prošnji za dovolitev katere izmed gori omenjenih iger na srečo mora biti priložen načrt, po katerem se naj dotična igra izvede.

Načrt mora navajati:

1. a) skupno število loterijskih srečk in ceno posamezne srečke ali skupno število tombolskih kart in ceno posamezne karte ali skupno število igralnih vložkov in znesek posameznih vložkov;

b) število dobitkov in jih skupno tržno vrednost s pripombo, ali so bili dobitki kupljeni ali dobljeni v dar ali pridobljeni kako drugače;

c) dan, ko se vrši, kraj in prostori (lokal), kjer se vrši srečkanje.

2. Loterijske srečke in tombolske karte se smejo prodajati in igralni vložki nabirati samo med dovoljenim časom.

Člen 7. Enemu prosilcu se sme dovoliti v enem koledarskem letu prirediteljev samo ene izmed omenjenih iger na srečo, in sicer samo v enem kraju, na prosilčevem sedežu.

POROČILO

gasilskega inspektorja o strokovno-tehničnem delu na redni skupščini Gasilske zajednice za Dravsko banovino, dne 25. aprila 1937 v Ljubljani.

V preteklem poslovnem letu, t. j. od 1. jan. do 31. dec. 1936 so po dolgi borbi naše organizacije končno le dobile podpore iz 4 1/2 % gasilskega sklada. To je nekoliko poživilo delovanje in omogočilo vsaj najnujnejše poslovanje.

Gasilska zajednica je v minulem letu po svojem inspektorju izvršila pet revizij, in sicer dve župni, dve četni in eno v svrhu preiskave disciplinskega prestopka. Večjo važnost je polagala zajednica na strokovno izobrazbo članstva. V ta namen je pošiljala svoje predavatelje na razne župne tečaje. Tako sta predavala bivši tajnik in inspektor v petih župah na osmih različnih krajih, inspektor sam pa poleg tega še pri treh župah. Tečaji so bili večinoma celodnevni in dobro obiskani, saj se jih je udeležilo nad 600 gasilcev, kar dokazuje, da si člani želijo pridobiti strokovno znanje. Zato bomo morali posvečati v bodoče strokovni izobrazbi največjo pozornost.

Zajednica se je udeležila po treh zastopnikih zasedanja mednarodnega gasilskega tehničnega komiteja na Dunaju ob priliki proslave 250letnice poklicne gasilske čete in z dvema zastopnikoma 22dnevnega studijskega potovanja gasilskih inspektorjev po Madjarski, Avstriji, Čehoslovaški in Nemčiji. Takšna potovanja so res poučna in koristna, ker le na ta način spoznamo

Stavbarstvo za gasilce

Ing. I. Lah:

V dimnik prereza 12/12 cm, kakor se običajno gradijo, smemo torej priključiti samo dve peči ali pa eno ognjišče (štedilnik); za dimnike, zidane v zidu iz starega opečnega formata, kjer je znašala svetlobna odprtina 15/15 cm je veljal predpis, da se more priključiti tri peči ali pa eno peč in en štedilnik. V isti dimnik smejo biti priključene peči ali štedilniki samo iz nega nadstropja, kjer bi sicer peči iz spodnjega nadstropja zadimile prostor v višjih nadstropjih. Potreben je torej za vsako nadstropje poseben dimnik. Tako nastanejo v zgradbi cele vrste dimničnih cevi, ki jih združimo v en sam dimnik, da prihranimo na zidovju. Od nadstropja, v katerem je priključena peč v dimnik, pa na nižje je dimnična cev m r z l a, ker ne prihajajo skozi njo topli plini iz kurišča — služi le za boljši vlek. Dimnik mora biti namreč speljan od strehe pa do kleti in ne samo do onega nadstropja, kjer je priključena peč. Pri vrsti dimničnih cevi moremo združiti vse m r z l e c e v i v eno samo dimnično cev, ki samo zbira saje in jih vodi do najnižjega nadstropja odnosno do kleti, kjer jih s pomočjo čistilnih vratc odstranimo. Tak dimnik nazivamo z b o r n i d i m n i k. Dimnična cev naj poteka v zidu kolikor mogoče vertikalno; ker pa to ni vedno mogoče, se moramo često izogniti stropnikom ali drugim konstrukcijam v zidu in je treba zato potegniti dimnično cev poševno skozi zid, naklonski kot napram horizontali ne sme biti manjši kakor 60°, ker sicer dimnik ne vleče dobro.

Dimniki morajo biti zgrajeni iz boljšega ognjevarnega materiala, v cementni malti, posebno skrbno morajo biti zgrajeni v podstrešju in nad strešino, ker so izpostavljeni vremenskim nepriklam in pritisku vetra. Nad strešino mora segati dimnik najmanj 1 m; nad sleme pa za 0'50 m. Za čiščenje dimnikov služijo čistilna vratca v podstrešju in v kleti, kjer so dimniki lahko dostopni s strehe (ravne) jih čistimo od tam.

Dimnična vratca so iz ognjevarnega materiala, najbolje iz pločvine debeline 4 mm, velikost vratc znaša 38/38 cm, nahajajo se v podstrešju v višini 1'20 m nad tlemi in so dvojna, v kleti pa enojna in v višini 0'80 m nad tlemi; v avtogaražah naj se ne nahajajo čistilna vratca. V splošnem morajo biti dimniki izgrajeni posebno skrbno in iz ognjevarnega materiala v skladiščih in onih pro-

starih, kjer se nahajajo lahko gorljive snovi. Dimnik mora imeti četrto opeke debelo varovalno plast ali pa oboj iz ognjevarnih plošč z dobro izvršenimi stiki; v takih prostorih se ne smejo nahajati čistilna vratica. Dovodne cevi iz peči do dimnika morajo biti speljane v različni višini, najmanj 0'50 cm narazen, da ne zadimi ena peč drugo. V slučaju požara, je treba dimnike, predvsem one z več dimničnimi cevmi, ki ostanejo še uporabni, ojačiti vsaj na dveh straneh, da se izognemo eventuelni porušitvi, ki more nastopiti vsled vetra.

Za industrijske dimnike se določa višina in debelina po normah za visoke dimnike in je zanje treba predložiti statični račun.

Predpisi našega gradbenega zakona in gradbenega pravilnika zahtevajo: dimniki morajo imeti najmanj pol opeke debele zidove s popolnoma izpolnjenimi spojnicami. Zunanje strani dimnikov morajo biti oddaljene od lesenih delov zgradb najmanj 5 cm in morajo biti ometane; če so dimniki izdelani iz pločevine, morajo biti oddaljeni od lesenih delov najmanj 50 cm. Tramovi morajo biti prekinjeni s takozvanimi menjalniki.

Dimniške cevi se ne smejo izpeljati na prosto neposredno skozi zid ali okna.

Dimniki večjih ognjišč, za kurišča centralnih kurjav, sušilnic in slično, morajo imeti najmanj po eno opeko debele zidove, ki so izolirani od ostalih zidov in prostorov.

Splošni predpis zahteva, da morajo vsa kurišča in njih deli zgrajeni iz negorljivega gradiva ter se smejo izdelati v takih prostorih, ki so po svoji legi in načinu gradnje varni pred požarom. Ognjišča in kotli morajo počivati na negorljivih temeljih ali masivnih podlogah. Podloga ognjišča na stropu mora biti masivno izdelana. Zunanje površine kurišča in njih deli morajo imeti potrebno razdaljo od lesenih in vnetljivih delov zgradb.

Ognjišča, s katerimi je razumeti tudi štedilnike v kuhinjah in peči v sobah, se morajo kuriti previdoma iz zaprtega prostora, na podu morajo imeti podlogo iz kovine, kamna ali opeke.

Postavljanje ognjišč na podstrešju je prepovedano.

Peči za peko je postaviti tako, da je njihova zunanja zgornja ploskev vsaj 1 m pod zgornjim masivnim stropom, njihove stranice pa so najmanj 0'60 m oddaljene od vsakega gorljivega se-

organizacijo in tehnične pridobitve inozemskih gasilskih organizacij ter tako ugotovimo, kaj nam še manjka in lahko pridobitve izkoristimo tudi doma.

Tehnični odsek zajednice se je sestal tekom leta na dveh sejah, kjer je razpravljalo o raznih aktualnih vprašanjih tehničnega značaja, zlasti o tečajih in izpiti. Na podlagi odsekovih predlogov je zajednica izdala predpis o nabavi gasilskega orodja (»Gasilec« 4/36), vprašanja in odgovore za gasilske izpite in precej okrožnic. Samarijski odsek je imel eno sejo, kjer je bil predlagan začasni pravilnik za organizacijo samarijskih odsekov gasilskih čet, ki ga je osrednji odbor tudi sprejel ter je bil objavljen v 5. številu »Gasilca« 1936. S tem je podana šele podlaga, na kateri bo mogoče izpolnjevati in organizirati samarijsko delo.

Kulturno-prosvetni odsek je pa v treh sejah razpravljalo o vprašanjih za ureditev »Gasilca« in »Koledarja« in stavil tudi predlog, da kulturno-prosvetni odseki čet ne smejo biti včlanjeni pri raznih prosvetno-kulturnih vezah, kjer je bilo tudi sprejeto in uveljavljeno.

V lanskem letu je prišla poslovati komisija za pregled gasilskega orodja, ki je pregledala 13 novih motornih brizgal, štiri nove ročne brizgalne in štiri avtomobile. Na ta način je sedaj četam omogočeno, da nabavljajo dobro in zanesljivo orodje, izdelovatelji se pa bolj potrudijo, da dobavljajo boljšo robo. Saj se svoječasna malomarnost s strani nadzornih gasil. ustanov

še sedaj bridko maščuje. Dogajalo se je, da so čete nabavljale motorne brizgalne, ki so jih sestavljali razni nestrokovnjaki iz starih avtomobilskih motorjev, ki so potem že pri prvem požaru odpovedale. Župe pa morajo seveda gledati na to, da čete ta predpis tudi izpolnjujejo.

Po predpisu o gradnji domov je zajednica dovolila gradnjo pet gasilskih domov, po predpisu o nabavi praporov je pa dovolila nabavo prapora 11 četam.

Delo gasilskih žup: Iz poročil je razvidno, da so v lanskem letu župe že intenzivneje delovale kot v prejšnjih letih, kar jim je pač omogočila podpora iz gasilskega sklada. Vendar ta sredstva ne zadoščajo za ono delo, ki je predpisano po zakonu in ki bi bilo potrebno. Zlasti je pa otežkočeno delo onim župam, ki imajo včlanjenih preko 50 in celo preko 100 čet.

Gasilske župe so priredile lansko leto 62 tečajev, ki se jih je udeležilo skupaj 4148 gasilcev. Večina tečajev je bilo strokovnotehničnega značaja. Župnih vaj so priredile lani 95 ter je pri njih sodelovalo skupno 963 čet. Župni starešine, odnosno od njih pooblašteni člani uprave so pregledali 615 čet. Nekatere župe so prirejale tudi kulturno-prosvetne tečaje in predavanja ter na ta način delale propagando za to panogo.

Delo gasil. čet: Pravo gasilsko delo se najlepše vidi na požarišču. V letu 1936 zaznamujemo 835 požarov. Največkrat je gorelo v srezih: Murska Sobota (166), Mariborski breg (76), Ptuj (60), Celje (54) itd. Ostali okraji zaznamuje-

stavnega dela, postavljati se smejo samo v priličnih prostorih.

V stanovanjih, kjer bivajo milarji, peki, žganjarji itd. je treba posebno paziti na zgradbe, ki jih okrožajo, to je hleve.

Ventilacijski preduhi so speljani v zidovju enako kakor dimniki in običajno z njimi v zvezi, izmenično ena dimnična in ena ventilacijska cev, da dosežemo s tem boljši vlek vsled temperaturnih razlik. Odprtine ventilacijskih preduhov so večje od dimničnih cevi, prilagodimo jih izmeri zidakov in velikosti prostora, ki ga naj zračimo: 12/25 cm, 25/25 cm, 25/38 cm itd. Ventilacijske cevi morejo biti izpeljane samo iz onega nadstropja, ki ga hočemo ventilirati, navzgor do podstrešja ali tudi preko strehe, ni pa potrebno vleči jih do kleti kakor dimnike.

Delovanje ventilacije je vzgonsko, odprtine za ventilacijsko cev se nahajajo pod stropom in pri tleh, navadno v bližini peči ali drugih kurilnih teles. Zaprte so s perforirano (prelunknjano) pločevino in opremljene z žaluzijskimi vrtaticami za zapiranje in odpiranje. Poleti odpremo zgornja vratica in spodnja zapremo, topel zrak se odvaža vsled vzgona skozi ventilacijsko cev na prosto, pozimi pa obratno, zapremo zgornjo odprtino ter odpremo spodnjo, da nam ne uide takoj topel zrak, k iprihaja od peči in sili pod strop.

Ventilacijske naprave so potrebne predvsem v onih prostorih, kjer se shaja mnogo ljudi, nadalje v kuhinjah in tam, kjer se razvija para in plini. Pri manjših stanovanjih to ni potrebno, ker jih zračimo z odpiranjem oken in vrat, v manjši meri pa se vrši izmenjava zraka tudi pri špranjah v oknih in vratih, ker niso nikdar popolnoma tesno zaprta.

C. Streha.

Pri vsaki strehi ločimo dva glavna dela, to je ostrešje in strešni krov.

Ostrešje more biti leseno, železno ali železobetonsko. Pri nas se še vedno najbolj uporablja les, ki ima toliko prednosti pred ostalim materialom, da pride železo in železobeton v poštev le v izjemnih slučajih. Les uporabljamo predvsem, ker je pri nas najcenejši, je zelo prožen material z dolgimi uporabnimi dolžinami ter se lahko obdeluje; slaba stran lesenega ostrešja je v tem, da ni ognjevarno, ker les sam hitro zgori in vrh

tega še širi požar dalje. Železna ostrešja uporabljamo v velikih, razsežnih prostorih, dvoranah, delavnicah, montirnicah, tovarnah itd., predvsem pa povsod tam, kjer je streha izpostavljena velikim vremenskim neprilikam. Glede varnosti pred požarom je železo mnogo boljše kakor les, ker prenese večje temperature, samo ne zgoreva in tudi ne širi požara. Konstrukcije pa pri veliki vročini niso več obstojne, ker se železo v toploti zelo raztezuje in izgubi svojo nosilnost; če n. pr. segrejemo železno palico dolžine 1 m za 100°, se raztegne palica za 1 mm; pri večjih konstrukcijskih dolžinah in znatni temperaturi, kakor je to pri požarih, postanejo ti raztezki tako veliki, da morejo povzročiti porušitev konstrukcije. Ravno tako kvaren vpliv razteznosti železa nastopi pri gašenju požara, ko pride voda na razbeljeno železo, ki se hitro ohlaja in krči, pri čemer nastopi različno zvijanje konstrukcije, kar ima zopet za posledico porušitev ali pa vsaj neuporabnost take konstrukcije, ker jo je težko popraviti.

Železobetonske strehe se danes gradijo v vseh vrstah stavb, tako za stanovanjska poslopja, tovarne, hangarje, garaže itd. Take strehe so popolnoma ognjevarne, tudi nosilnosti ne izgubijo v večji temperaturi; poizkusi so pokazali, da so se pokazale na betonu le majhne razpoke pri triurnem segrevanju na 1200° C, vendar se ni nosilnost betona bistveno spremenila. Neugodna pa je velika teža železobetonskih streh.

Oblika streh sestoji v glavnem iz treh osnovnih oblik, to je enokapnice, dvokapnice in čopnice; navadno pa je združena v eni strehi kombinacija teh osnovnih oblik.

Po konstrukciji delimo ostrešja v:

1. prazna ostrešja,
2. vešalna ostrešja,
3. razpiralna ostrešja,
4. goltnice,
5. stolična ostrešja,
6. mansardne strehe,
7. ravne strehe.

Prazna ostrešja moremo zgraditi le nad prostori manjših dimenzij, to je do 6 m širine; ugodna so radi tega, ker moremo podstrešne prostore dobro izkoristiti. Ostrešje sestoji le iz špirovcev, kapnih leg in poveznikov ter takozvanih burnic, to so vezi med špirovci, ki služijo kot zavetrovanje.

(Dalje)

jo od 10—45 požarov, najmanj pa Radovljica (7). Po večini goriyo gospodarska poslopja in kopice slame, v severovzhodnem predelu naše banovine pa tudi stanovanjske hiše. Statistika izkazuje tudi tri katastrofalne požare, dva v ptujski župi in eden v Notranjih gorah (župa Ljubljana-okolica).

Poročil o vzrokih smo prejeli le od 426 požarov (51%). V 147 primerih so zažgali požigalci, 146-krat je bil vzrok nepazljivost, 57 požarov so povzročili slabi dimniki odnosno vnetje saj, 45 krat je udarila strela, 5 požarov so zanetili otroci in 4 napake v električni napeljavi.

V 665 primerih so bila poslopja zavarovana ter je znašala skupna škoda Din 17,380.046, 170 krat je pa gorelo na nezavarovanih poslopih in je Din 1,243.550.—škoda. Skupna škoda, ki jo je povzročil požar v l. 1936 torej znaša 18,623.596.—dinarjev.

Gasilske čete niso stopile v akcijo le v 47 primerih (5,5%), ker so bile preoddaljene, ali pa prepozno obveščene.

Pri gašenju 835 požarov, ki je trajalo skupno 2825 ur, je gasilo 16.793 gasilcev, t. j. skoraj 47½ milijona delavnih ur. Če bi bili gasilci za svoje plačani po Din 3 na uro, bi že to zneslo preko 142 milijona Din. S svojim delom so pa gasilci obvarovali preko 87 milijonov Din nadaljne škode. Pri gasilni akciji se je ponesrečilo 68 gasilcev. Pomagali pa niso samo pri požarih, temveč tudi pri dveh poplavih, dveh prometnih nezgodah in reševanju utopljenec. Sa-

Dalje na str. 123.

Gasilske prireditve

I.

Od 19.—21. junija se vrši v Düsseldorfu (Nemčija) gasilski kongres z razstavo. Gasilska zveza bo na ta kongres organizirala izlet. Na poti bi si ogledali: München, Stuttgart, Frankfurt, Köln, Koblenz, Würzburg, Nürnberg, Linz, Wien in Graz. Cela vožnja od Jesenic do povratka v Maribor bi stala z brzovlakom v: III. razredu 1209.— Din, II. razred 1970.— Din.

Prijave za prireditvi pod II. in III. sprejema najkasneje do 20. t. m. gasilska zajednica v Ljubljani.

II.

Od 8.—13. julija t. l. se bo vršil v Parizu kongres »Mednarodnega tehničnega komiteja za pobijanje in gašenje požarov«, katerega član je tudi Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije. Udeleženci tega kongresa uživajo popuste pri vožnji po Franciji, Švici, Italiji in Avstriji. Vozne cene od naše meje so sledeče:

1. Preko Italije: I. razred 2090.— Din, II. razred 1430.— Din, III. razred 920.— Din.

2. Preko Avstrije: I. razred 2480.— Din, II. razred 1740.— Din, III. razred 1200.— Din.

Vsi, ki se nameravajo kongresa udeležiti, morajo biti komiteju prijavljeni do 1. junija t. l. Zato sprejema »Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije« priprave za ta kongres do 25. maja t. l. Potni list si mora priskrbeti vsak posameznik sam. Ostale legitimacije dobavi pravočasno Zveza.

III.

Od 3.—6. julija t. l. se bo v Bratislavi vršil kongres čehoslovaškega gasilstva.

Za one, ki bi se peljali z brzovlakom, veljajo pri udeležbi najmanj osmih oseb sledeče cene za vožnjo od Ljubljane do Bratislave: III. razred 496.— Din, II. razred 850.— Din. Pri večji udeležbi (nad 50 oseb) bi imeli večji popust.

IV.

Gasilska razstava ob priliki zleta jugoslovanskega gasilstva v Zagrebu.

Vse gasilske župe in čete, zlasti one, ki so v bližini hrvatske meje, prosimo, da javijo Gasilski zajednici za dravsko banovino takoj, če imajo kakšno staro gasilsko orodje, ki bi ga hotele poslati na razstavo. Naša zajednica namerava na tej razstavi opremiti poseben oddelek, ki naj bi pokazal tudi naše gasilstvo v pravi luči.

Zato že sedaj na delo, da bomo tudi na razstavi dostojno zastopali slovensko gasilstvo!

Vse prijave morajo biti pri zajednici najkasneje do 20. t. m.

Naš vadnik

Desna polovica reda se imenuje desno, leva polovica pa levo krilo. Med obema kriloma je sredina.

Red je lahko tudi razmaknjen, t. j. gasilci so lahko drug od drugega oddaljeni v večjih odredjenih presledkih.

O p o m b a. Samo trije gasilci (na primer polroji samarijanskih odsekov ali straže) se razvrstijo v eno vrsto tako, da stoji vodja (najstarejši, podčastnik ali gasilec z izpitom) na desnem krilu; kadar korakajo, stopi vodja po okretu na desno takoj korak v levo nazaj, da tvori s čelnim gasilcem dvostop.

Štirje gasilci se zvrstijo v osnovni red, vodja pa stoji na desnem krilu v prvi vrsti.

Pet ali več gasilcev se zvrsti v osnovni red, vodja se pa nahaja na mestu, določenem za rojnika, kadar poveljuje roju.

c) Stopi:

44. Stop je oblika tvorbe, v kateri so gasilci zvrščeni v gotovih razdaljah drug za drugim. Vsi stopi, v katerih stojita na čelu desnokrila sovrstnika (računajoč po osnovnem redu), se imenujejo desni, če sta pa na čelu levokrila sovrstnika v redu, levi stopi.

Z a s t o p.

45. V tej obliki tvorbe stojijo vsi gasilci drug za drugim »v kritju«, in sicer v desnem zastopu vsi gasilci iz zadnje vrste za svojimi sovrstniki v redu, v levem zastopu pa pred njimi.

Slika št. 14

marijanski odseki naših čet so prevozili približno 7000 bolnikov in ponesrečencev ter so v tej službi njihova vozila prevozila nad 60.000 km. Pri tej priliki naj še omenim, da se poročila o požarih, poslana zajednici pri nekaterih župah ne ujema s poročili na župnih skupščinah zato bodo morale v bodoče župe točneje poročati, če hočemo, da bo statistika res stvarna.

Gasilske čete so imele v minulem letu okoli 1500 redovnih vaj, 4000 orodnih vaj in 1500 predavanj, odnosno teoretskega pouka in za vse porabile preko 13.000 ur.

Dalje se je naše gasilstvo udejstvovalo povsod, kjer so prirejali vaje proti napadom iz zraka.

Na kulturno-prosvetnem polju so se gasilske čete udejstvovale na ta način, da so priredile precej predavanj, gledaliških iger, glasbenih in drugih nastopov. Točnih poročil pa zajednica od vseh žup ni prejela in mora zato točnejše poročilo odpasti.

Glasom prejetih statističnih podatkov od 927 čet imajo te čete skupno 30.324 članov, t. j. 39½ celokupnega članstva vseh gasilcev v naši državi. V naši banovini pride na 17 km² že ena četa (v celi državi šele na 105 km² 1 četa), ter je vsak 37. prebivalec gasilec (v celi državi pa vsak 176. prebivalec).

Motornih brizgaln imajo naše čete preko 400 in skoraj 1000 ročnih brizgaln z nad 210.000 m cevi ter 1500 raznih lestev.

Pri tej priliki naj tudi omenim, da cenimo premoženje vseh gasilskih edinic naše banovine na okroglo 53 milijone

Din. Od tega zneska je pa skoraj za tri četrtine milijona Din gotovine zamrznjene. Četne dolgove cenimo na približno 5½ milijona Din.

Disciplina v naših vrstah se je od prejšnjih let že precej zboljšala, kar se je opazilo zlasti pri večjih nastopih. Kljub temu pa v tem pogledu še mnogo grešimo in bomo morali župni starešine in poveljniki zastaviti ves svoj vpliv in energijo, da zanesemo v našo organizacijo res pravo disciplino in s tem pripomoremo gasilstvu do onega ugleda, kot mu po vsej pravici gre. Rakrana na našem telesu so še vedno veselice in z njimi zvezano popivanje. Pa tudi v službi, pri vajah in na požarišču bi morali pokazati več smisla za pravo pojmovanje discipline. Slišati bi smeli le povelja poveljujočih, ne pa pogovorjenja, da, celo prerekanj.

Smernice za bodoče delo: Naloga zajednice v bodočem delu naj bi bila v prvi vrsti strokovno izobraziti članstvo. V ta namen že pripravljamo osnovanje gasilske šole, najprej za poskušnjo v Ljubljani, kjer bi vršili 3—7 dnevni tečaji, pozneje morda tudi daljši. Te tečaje je namenila v prvi vrsti za poveljnike, predvsem pa bi bilo potrebno temeljito izobraziti iz vsake župe vsaj enega mlajšega, agilnega gasilca, ki bi postal potem nekaj župni vaditelj. Ostali tečaji se bodo vršili v glavnih centrih, po potrebi pa tudi v posameznih večjih župah. Potrebna bo pa v strokovni izobrazbi popolna enotnost. V ta namen bo treba pripraviti učno gradivo, ki bi ga dobili tečajniki v roke še pred

D v o s t o p.

46. Gasilci so zvršeni po dva in dva drug za drugim »v kritju« v presledku 1'10 m (od pete do pete); na čelu sta dva sovrstnika, za njima zopet po dva itd., vsaka dvojica poravnana med seboj. Razdalja med dvojicami je 0'80 do 1'30 m.

Slika št. 15

Ravnanje na mestu.

47. Ravnanje je po redu in po stopih. Ravnanje po redu se izvrši na povelje:

»Na desno (levo) rav-naj«. (Na desno [levo] ravnajs.)

Na to povelje okrenejo vsi gasilci prednje vrste, razen krilnih na označeni strani, hitro in istočasno glave in pogled na dotično stran in se ravnajo v redu, dokler ne dobijo predpisanih presledkov in dokler niso njihova ramena v eni črti z rameni krilnih. Gasilci v zadnji vrsti se postavijo najprej v predpisani razdalji za prvimi, potem pa tudi oni obrnejo glavo in pogled v označeno smer ter se ravnajo kakor gasilci v prvi vrsti.

48. Rojnik se prepriča, ali so se gasilci pravilno postavili v red, zavzeli predpisani stav, ali oni v zadnji vrsti stojijo v kritju itd. Če je potrebno, se postavi rojnik pet korakov v podaljšku krila na desni strani ravnanja tako, da je pri ravnanju na desno njegova leva, pri ravnanju na levo pa njegova desna rama v podaljšku ravnalne črte in preizkusi najprej ravnanje prednje, potem pa še zadnje vrste. Če je potrebno ravnanje popraviti, popravlja rojnik z znaki one roke, na katero stran naj se ravnanje vrši; roka, s katero

daja znake, je stegnjena k vrsti; znaki roke v višini ramen veljajo krilu ravnanja, nekoliko dvignjene za sredino, a visoko dvignjene za nasprotno krilo.

Slika št. 16

Ko je ravnanje končano, se postavi rojnik na svoje mesto pred sredino roja in poveljuje:

»Mir-no«,

nana katero povelje gasilci hitro in istočasno okrenejo glave in pogled naravnost naprej.

49. Če je treba v roju izvršiti ravnanje po stopu (posebno pri zastopih), poveljuje rojnik:

»Kritje«. (U potiljak.)

Na to povelje gasilec (gasilci) na čelu ostane na mestu, ostali pa se takoj postavijo za njim v zaglavju. Po potrebi se postavi rojnik pet korakov pred čelnim gasilcem, preizkuša ravnanje in ga popravlja, dokler ne vidi v zastopu samo čelnega; popravljanje vrši z znaki ali z besedami, dokler ne stojijo vsi v zaglavju drug za drugim.

Kretanje in okreti.

50. Roj mora biti tako izvežban, da korakajo gasilci »po nogi« v koraku predpisane dolžine in brzine, da se ravnaajo v vrsti in pokrivajo v stopu. Pri kretanju v teku gasilci ne gredo »po nogi«.

Za kretanje na večje razdalje je treba vselej označiti smer kretanja in stran ravnanja. Pri kretanju na krajše razdalje in kadar se smer kretanja in stran ravnanja ne označita posebej, se ravna vrsta ali red po gasilcu v sredini, v dvo-stopih in štiristopih pa po desnem čelnem.

prihodom na tečaj. Treba bo preskrbeti brezplačna stanovanja, hrano itd. Predvsem pa bo treba zamisliti tečaj tako, da bo v prvi vrsti praktičen, dočim bi iz teorije nudil le najpotrebnejše.

V bodoče bi bilo zelo umestno, da bi zajednica za podpore četam predlagala le en del, z drugega bi pa naročila večjo količino cevi in jih potem razdelila. Na ta način bi prišle čete do cenenih in dobrih cevi, ki jih tako zelo potrebujejo.

Obširno je še polje, ki ga moramo zorati. Prav strokovno-tehnično bi se morale vse gasilske ustanove bolj udeleževati. Žal je večkrat ravno obratno in gledamo na vse drugo preje, kot pa na strokovno delo.

V gasilstvo uvesti pravi gasilski duh v vsakem — oziru to naj bo naš cilj!

To in ono

Znatna strokovnjaka na polju civilne obrambe pred napadi iz zraka Wirth in Muntsch odklanjata možnost bakteriološke vojne. Razlogi, ki so ju dovedli do tega, so:

1. bakteriološka sredstva učinkujejo prepočasi in nezanesljivo,

2. nevarna so prav tako za napadalca kot za branilca.

Anglež Fox pa pravi, da bo o tej vojni, če bo sploh kedaj mogoča, odločevala le praktičnost.

V bodoči vojni bodo ob priliki zračnega napada najbolj nevarne takojmenovane **brizantne bombe**. Roskoten nam o njih podaja sledeče podatke:

50 kg težka brizantna bomba poškoduje eno hišo,

150 kg težka brizantna bomba razruši več nadstropno hišo,

800 kg težka brizantna bomba pa razruši cel hišni blok.

Levisit, ki je znan pod imenom »rosa smrti«, je preiskovalo že več kemikov. Od Nemcev sta ga preiskovala v vojne svrhe leta 1917. prof. Wieland in Blömer iz Münchena, kakor tudi Thiele Johannes iz Strasburga, od Američanov pa kemik M. Lee Levis, po katerem je dobil strup tudi svoje ime. Levisit je kemična spojina »klorvinil-diklorarzin.« (Po knjigi »Sodelovanje lekarnarja v obrambi zoper nevarnosti iz zraka v slučaju vojne«, ki jo je napisal Ph. Mr. Damaška Rado, lek. ref. kralj. ban. uprave.)

Dopisi

Stara novavas. Naša gasilska četa praznuje letos svoj 30 letni jubilej. 27. junija se bo pod pokroviteljstvom našega rojaka g. notranjega ministra dr. Korošca vršila proslava tridesetletnice, ki bo združena z blagoslovitvijo nove motorne brizgalne. S proslavo bo združen tudi delni zlet gasilske zajednice za dravsko banovino. Vse okolne čete prav lepo prosimo, da ne prirejajo ta dan svojih prireditev. Vse čete in prijatelje gasilstva pa vabimo v svojo sredo. 27. julija t. l. na svidenje v Stari novivasi. Na pomoč!

51. Roj krene z navadnim korakom na povele rojnika:

»Roj naprej sto-paj«. (Roj napred marš.)
ali

»Smer N., ravnanje na desno (levo), roj naprej sto-paj«. (Pravac N., ravnanje na desno [levo], roj napred marš.)

Na povelek stopijo vsi gasilci v roju z levo nogo in stopajo s predpisano brzino in s koraki predpisane dolžine.

Gasilec na sredini ali krilni, po katerem se je treba ravnati, stopa naravnost naprej, oziroma drugi pa stopajo naravnost ter se ravnajo v enakomernem koraku z neopaznim pogledovanjem na stran ravnanja. Pred pritiskom s strani ravnanja se umikajo, pritisku z druge strani pa se upirajo. Ako gasilec ni na svojem mestu, pride na njega polagoma ravnaoč se pri tem na označeno stran.

52. Če naj roj krene v tekajočem koraku ali v teku ali preide iz navadnega v tekajoči korak ali v tek in narobe, poveljuje rojnik, kakor je to določeno za vežbanje poedincev, vendar doda pred vsakim poveljem besedico »roj«.

53. Roj se ustavi (v navadnem ali tekajočem koraku ali teku) na povelje rojnika:

»Roj-stoj«.

Vsak gasilec v roju napravi, kakor je opisano pri vežbanju poedinca. Razen na povelje se lahko roj ustavi tudi na znak ali če je dosežen v povelju označen cilj.

54. Kadar v zastopu ali dvostopu med posameznimi gasilci ali dvojicami ni zadosti razdalje, stopi v polnem koraku samo čelni gasilec, oziroma čelna dvojica, ostali pa stopajo s kratkimi koraki, dokler nimajo zadosti razdalje za korak predpisane dolžine.

55. Okreti na mestu in med kretanjem se napravijo po istih poveljih in na isti način, kakor je predpisano za vežbanje poedincev.

N a s t o p.

56. Kadar so gasilci razkropljeni in je potrebno, da se zberejo, poveljuje rojnik (ali da znak):

»Nastop«. (Zbor.)

Na to povelje pridejo gasilci takoj k rojniku in se tiho razvrstijo v osnovni red pred njim tako, da stoji gasilec v sredini pet korakov pred njim. (Nadaljevanje)

Novo starešinstvo Gasilske zveze

Dne 14. maja so se v Belgradu sestali na sejo izvoljeni delegati vseh gasilskih zajednic iz države. Na tej seji se je konstituiral upravni odbor in izvolilo starešinstvo Gasilske zveze. V starešinstvo so izvoljeni: za starešino Stanko Žagar, starešina zajednice v Zagrebu, za prvega podstarešino Franc Snoj, član osrednjega odbora zajednice v Ljubljani, za drugega podstarešino Stevan Markovič, starešina župe Belgrad, Zemun, Pančevo. Za glavnega inspektorja Ilija Pinter. Izvolitev glavnega tajnika in glavnega urednika se je odložila do prve naslednje seje uprave gasilske zveze. Današnja seja vrhovne gasilske organizacije je bila važna radi tega, ker je na njej gasilstvo dobilo svoje prvo izvoljeno starešinstvo. Seji je ves čas prisostvoval minister za telesno vzgojo naroda dr. Rogič. Iz Slovenije so ji prisostvovali: dr. Anton Kodre, Franc Snoj, Franc Kramberger, Jože Jenko, ki so bili nocoj sprejeti pri notranjem ministru dr. Korošcu in ministru dr. Kreku.

Seznam župnih starešin in podstarešin

1. Župa Brežice: Zorko Franjo, starešina; Kastelic Alfonz, podstarešina.
2. Župa Celje: Gologranc Konrad, starešina, Virant Ivan, namestnik starešine.
3. Župa Črnomelj: Šetina Lojze, starešina; Kremesec Jože, namestnik starešine.
4. Župa Dolnja Lendava: Nemethy Štefan, starešina; Taš Dragotin, podstarešina.
5. Župa Dravograd: Mravljak Josip, starešina; Vončina Ciril, namestnik starešine.
6. Župa Gornjigrad: Remic Ferdo, starešina; Štrucelj Anton, podstarešina.
7. Župa Kamnik: Štebe Anton, starešina; Komar Tomo, podstarešina.
8. Župa Kočevje:
9. Župa Kranj: Japelj Pavel, starešina; Golmajer Franc, namestnik starešine.
10. Župa Krško: Černe Franjo, starešina; Kolečnik Ivan, podstarešina.
11. Župa Laško: Guček Franc, starešina; Kresse Ludvik, podstarešina.
12. Župa Litija: Dolinar Josip, starešina; Rebolj Franc, podstarešina.
13. Župa Ljubljana-mesto: Pristovšek Stane, starešina; ing. Hrovatin Ivan, podstarešina.
14. Župa Ljubljana-okolica: Rupnik Jože, starešina; Gliha Franc, podstarešina.
15. Župa Ljutomer: Kuharič Lovro, starešina; Hrastelj Jože, podstarešina.
16. Župa Logatec: Zupan Ernest, starešina; Udovč Anton, podstarešina.

17. Maribor-desni breg: Klemenčič Josip, starešina; Pfeifer Josip, podstarešina.

18. Maribor-levi breg: Kranjc Srečko, starešina; Golob Ernest, podstarešina.

19. Župa Maribor-mesto: Pogačnik Bogdan, starešina; Kessler Alfons, podstarešina.

20. Župa Murska Sobota: Benko Josip, starešina; Džuban Josip, podstarešina.

21. Župa Novo mesto: Bergman Josip, starešina; Jenko Josip, podstarešina.

22. Župa Ptuj: Musek Ljudevit, starešina; Kolarič Anton, podstarešina.

23. Župa Radovljica: Jan Jakob, starešina; dr. Šmajd Albin, podstarešina.

24. Župa Slovenjgradec: Kopač Leopold, starešina; Stopar Vinko, podstarešina.

25. Župa Škofja Loka: Planina Lovro, starešina; Porenta Anton, podstarešina.

26. Župa Šmarje pri Jelšah: Drobne Josip, starešina; Prislan Jakob, podstarešina.

Izveček iz finančnega zakona

Tar. Štev. 1. Zakona o taksah. Na vse pismene ali protokolarne vloge, sporočila in prošnje na splošno, razen onih, ki so obtežene s posebnimi večjimi taksami, se plača takso 10 Din (doslej je bilo le 5 Din).

Taksa se po tej tarifni številki plačuje za vse vloge, sporočila in vloge, ki jih izročamo: kralju, narodni skupščini in vsem državnim in samoupravnim oblastvom v državi.

Tar. Štev. 2. Na vse priloge, ki se vlagajo zraven prošenj, vlog, pritožb, tožb in splošnih pismenih in protokolarnih vlog, pa niso obtežene z večjo takso, se plača takso 4 Din (doslej je bilo 2 Din).

Tar. Štev. 6. Za pritožbe proti odločbi neke nižje administrativne, državne ali samoupravne oblasti, ki se pošiljajo višji oblasti, v kolikor niso obtežene s specijalnimi taksami, se plača 30 Din (doslej 20 Din).

Tar. Štev. 99a. Doslej se je plačalo po tej tarifni številki 20% od vrednosti prodanih vstopnic za vse prireditve z in brez iger. Sedaj se pridaja temu členu nov dodatek, ki se glasi:

»Za javne vaje in tekmovanja viteških in sportskih društev v mestih, ki nimajo več kakor 20.000 prebivalcev, se plača polovica prednje takse, t. j. 10% od vrednosti prodanih vstopnic.«

Zraven gornjih sprememb dajemo še sledeča navodila:

1. Na vse prošnje za denarne ali kakršnekoli druge podpore, ki jih pošiljate državnim, samoupravnim oblastem, se plača samo taksa 10 Din.

2. Isto velja za prošnje za odobrenje popusta pri vožnji.

3. Za prošnje za dovoljenje tombolskih prireditev in vseh drugih iger na srečo, se plača za vsak slučaj in vsak dan 50 Din takse, ne pa 55 Din, kakor to store mnoge čete.

Predpis o nabavi orodja

V šte. 4. »Gasilca« iz l. 1936 je zajednica objavila predpis o nabavi gasilkega orodja. Do tega predpisa je prišlo iz nastopnih razlogov:

1. V pisarno zajednice so hodili razni predstavniki čet s prošnjami, da bi jim zajednica pomagala iz stiske. Kupili so namreč motorne brizgalne, ki pa niso dobro delovale. Ker je bila pogodba že podpisana in brizgalna plačana, seveda zajednica v takšnih primerih ni mogla pomagati.

2. Nekateri izdelovalci motornih brizgaln so dobavljali našim četam stare motorje, ki so že po preteku par mesecev popolnoma odpovedali.

3. Nekatere gasilske čete so kupovale motorne in celo avtomobilске brizgalne, ki niso bile prikladne za njihov okoliš, in jim zato niso mogle dobro služiti. Nasedli so pač sladkim besedam takšnih prodajalcev, ki jim je vseeno, kaj prodajo, da le pridejo do denarja.

Naštete in še druge okolnosti so prisilile zajednico, da odpravi te nedostatke in tako je izdala navedeni predpis.

Na podlagi tega predpisa je začela poslovati komisija za nabavo gasilkega orodja. Naravno, da je to zvezano s stroški zlasti, ker je treba pod točko c) v čl. 4. tega predpisa navedenega tehničnega strokovnjaka kot negasilca plačati. Nekaj stroškov odpade tudi na bencin in olje. V predpisu je pa točno navedeno, da nosi te stroške tvrdka, ki brizgalno dobavlja (glej čl. 4. odstavek 3.).

Tekom leta so se že pokazale dobre strani preizkušnje; tvrdke se bolj potrudijo, da dobavijo boljšo robo, čete se pa izognejo marsikateri neprimiliki, ker zajednica vedno štiti njihove interese.

Žalibog se pa dogaja, da neka tvrdka, ki so ji preizkušnje najbrže trn v peti, nagovarja čete, naj ne naprošajo zajednice za dovoljenje in kupujejo svoje motorke kar na tihem, brez preizkušnje.

Vsak uvideven gasilec bo takoj uvidel, da se prodajalec res dobrih motork, ki so tudi popolnoma v redu, ne bo bal nobene komisije. Če se pa hoče komisiji izogniti, pokaže le svojo slabost.

One čete, ki verjamejo več prodajalcu, kot pa svojim višjim gasilskim ustanovam, se bodo svojega nesmiselnega ravnanja še gotovo kesale.

Višje gasil. ustanove gledajo le nato, da obvarujejo škode svoje čete. Zajednica, ki je izdala predpis, bo pa tudi gledala na to, da ga bodo čete izvrševale ter bo napram kršiteljem postopala z vso strogostjo.

Zato naj čete ne sklepajo nobenih pogodb zlasti ne o nakupu brizgaln, dokler ne dobijo za to potrebnega dovoljenja od zajednice. V pogodbo naj vedno vstavijo pripombo, da je veljavna šele tedaj, ko jo odobri zajednica.

Le na ta način bo našim četam omogočeno, da pridejo do res dobrega in cenenejšega orodja.

Ne nasedajte torej brezvestnim prodajalcem, ki vas hočejo samo izkoriščati, ter javite vsak primer nagovarjanja k neizpolnjevanju predpisov takoj zajednici.

Inž. D.

REŠILNI VOZ na vprego

PARNA TURBINSKA BRIZGALNA

STARE NOSILKE za bolnike

prodamo ugodno. — Priporočamo svojo prvovrstno in močno godbo za prireditve.

Prostovoljna gasilska četa Maribor.

VESTNIK OBRAMBE

PRED NAPADI IZ ZRAKA

IZDAJA BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO CIVILNEGA PREBIVALSTVA
PRED SOVRAŽNIMI NAPADI IZ ZRAKA V LJUBLJANI

Urednik: Bedrač Janko, tajnik propagandne komisije

Alojzij Kaloh, Studenci:

Preprečevanje požarov in nadzorstvo.

Pred nekaj dnevi so bile vse občine obveščene, da je banovinski odbor v Ljubljani odobril za letošnje proračunsko leto znesek 20.000 Din, iz katerega se bodo izplačevale nagrade onim osebam, ki bodo neposredno pripomogle, da se izsledijo zločinci. Te osebe morajo tudi povzročiti, da oblastva take požigalce aretirajo.

Nedvomno je ta ukrep posledica mnogih nepojasnjenih požarnih katastrof v zadnjem času. Koliko storilcev je n. pr. ostalo neodkritih v lanskem letu v mariborskem okrožju, ki je eno najbolj »gorljivih« v Sloveniji.

Vse premalo pa so občine opozorjene na svoje dolžnosti po § 76. zakona o občinah, ki jim določa poseben delokrog tudi v gasilskih zadevah, t. j. požarno-policijskem redu. Če bi vse občine tozadevane opozorila uvaževale, ne bi bilo toliko požarov in bi se dalo marsikaj preprečiti, preden pride do katastrofe.

Kot star župan in nad 30letni gasilec si dovoljujem opozoriti na prakso, ki se izvaja v naši veliki občini, ki šteje nad 600 hiš v strnjenem naselju.

Vsakega pol leta pošlje občinska uprava požarno policijo, da pregleda vsa poslopja in

Zaščita pred vojnimi strupi

V začetku je bil prvi in edini način ugotavljanja bojnih strupov z vonjem. Kot je omenjeno pri opisu strupov, ima skoro vsak bojni strup svoj značilen vonj. Nekateri ljudje morejo spoznati in razlikovati bojne strupe že v najmanjših količinah. To lastnost si pridobijo po dolgotrajni vaji udihavanja malih, ne nevarnih količin bojnih strupov. Večkrat je mogoče doseči večjo občutljivost vonja s pomožnim sredstvom. Vonj fosgena postane n. pr. posebno neprijeten tedaj, ko kadimo. Nedostatek tega načina leži v tem, da se vonj strupov lahko prikrije s kakšnim drugim vonjem. Nadalje je tak način ugotavljanja zelo nevaren za ugotavljajočo osebo, ker se lahko sama zastrupi. Izvežbani ljudje pa lahko preizkujejo zastrupljeno atmosfero tako, da od časa do časa vtaknejo prst pod masko in propuščajo tako male količine strupa, da ga na ta način spoznajo, oziroma se prepričajo, če je opasnost že minila.

Kakor po duhu, tako moramo spoznati bojne strupe tudi po njihovem dražljivem učinku. Ta način spoznavanja je pa skrajno nevaren, ker učinkujejo nekateri strupi šele čez nekaj časa.

B. Objektivne metode.

Pri objektivnih metodah ugotavljamo bojne strupe s pomočjo aparatov-detektorjev, ki nam kažejo določene fizikalne, odnosno kemične lastnosti iskanih tvarin. Pri subjektivnem ugotavljanju zavisi točnost od naših čutil. Pričakovati moramo zato nezanesljivosti, ki bodo odvisne kakor rečeno od nepopolnosti čutil, pa celo od slučajnega našega razpoloženja. Pri objektivnih metodah (v kolikor so občutljive) pa odpadejo te napake. Objektivne metode služijo tudi za ugotavljanje onih strupov, ki jih subjektivno zaslediti ne moremo. Omogočajo tudi ugotovitev posameznih strupov v zmesih. V aparatih-detektorjih, ki služijo za ugotavljanje strupa, se vršijo ali kemijske ali fizikalne, ali fizikalno-kemijske preosnove. Na žalost

je večina takih aparatov draga, komplicirana in večkrat nepopolna. Od aparatov za ugotavljanje bojnih strupov zahtevamo, da so čim občutljivejši (da občutijo tudi najmanjša količina strupa), da so specifični (da reagirajo samo na gotove strupe) in ta takoj, da so čim enostavnejši, poceni in da z njimi lahko ravnamo tudi brez posebnega pouka.

C. Sredstva in aparati za ugotavljanje bojnih strupov. (Detektorji.)

1. Sredstva in aparati, ki se opirajo na kemijsko reakcijo.

Pod kemijsko reakcijo razumemo vidno spremembo gotove snovi — reagenta — (ki je lahko plinast, tekoč ali trden, event. na papirju), v dotiki z bojnimstrupom. Take spremembe so lahko: razvijanje plina, spreminjanje barv, nastajanje trdne, netopljive snovi. Prvi in najenostavnejši detektor je steklenica z amonijakom. To je navadna steklena posoda z zamaškom, v kateri se nahaja dobro znan amonijak. Če odpremo tako steklenico v prostoru, v katerem se nahajajo hlapi solne kisline, se pojavi bel dim. To pa pomeni, da so prisotni strupi, ki razvijajo pri razkroju solno kislino. To so klor, fosgen, difosgen, iperit, lewisit itd. Ravnanje s tem detektorjem je kar najbolj enostavno. Steklenico odmašimo in če nastane bel dim, vemo, da je strup prisoten. S tem moremo ugotoviti začetek, trajanje in konec zastrupljenega ozračja.

Druga vrsta detektorjev so ampule; to so male steklene cevčice, v katerih so zataljene reaktivne snovi. S tako ampulo pridemo v zastrupljeno ozračje, odločimo zgornji tanek konec in opazujemo spremembe vsebine. Če se je vsebina spremenila, pomeni, da je v zraku strup.

Najprikladnejši, najcenejši in najbolj pristopen aparat pa je aparat za prevajanje zraka, sesalni detektor. Sesalni detektor sestoji iz steklenega valja, ki je zamašen z dvakrat preluknjanim gumijastim zamaškom. Skozi eno odprtino vodi lijakasta steklena ali kovinasta cev do dna posode, skozi drugo pa kratka cev, zvezana z gumijasto ali kovinasto črpalko. Taka aparatura je prikladna in priporočljiva za širše sloje. V valj damo reagent v obliki tekočine ali papirja in s pomočjo črpalke vsesavamo event. zastrupljen zrak preko lijaka skozi reagent. Če je strup prisoten, se reagent spremeni. Lijak ima namen, da vodi čim več zraka v aparat. Nekateri priporočajo vpihavanje zraka. To pa ni priporočljivo, ker se strup lahko deloma uniči, in sicer v notranjosti črpalke zaradi masti, kovine ali gume. Take aparate lahko združimo v baterije z raznimi reagenti, ki omogočajo opazovanje več vrst strupov naenkrat. Sesalni detektor v bateriji je opremljen s petimi valji v praktično prenosljivem lesenem zaboju. Na zaboju je na levi strani pritrjena sesalka, s katero sesamo zrak skozi vseh pet valjev. V zgornjem delu pa je opremljena s steklenicami za rezervne reagente. Na vsaki reagentni steklenici je ime reagenta z označbo, za kateri strup je dokazilen in kakšne izpremembe povzroči v dotiku z dotičnimstrupom. N. pr.: Reagent na fosgen — beli papir porumeni. Reagent na iperit — bistra tekočina se skali. Prva etiketa pove n. pr., da služi reagent za ugotavljanje fosgena in porumeni bel reagentni papir

dimnike z ozirom na požarno nevarnost. Komisija obstoja iz enega občinskega odbornika, ki je obenem izkušen gasilec ter dimnikarja in redarja. To delo, ki traja nekaj dni, se plača iz postavke iz občinskega proračuna, proti čemur ni nikoli nobenega nasprotstva, kajti vsak odbornik dobro ve, da se ta komisija vedno vrne z uspehom in vsako leto prepreči marsikakšno nesrečo. Nedostatki, ki jih komisija najde, se javijo županu, ki nato vse potrebno ukrene, da se vse popravi. Gasilec, ki je bil navzoč, dobi s tem orientacijo po celotni občini ter je najboljša pričča, koliko se more pri požarih govoriti o nesreči ali zločinu.

Po pravilnikih mora po požaru oblast preiskati vzroke požara. Bila bi pa preiskava zelo pomanjkljiva, če bi ne ugotovila stanja, ki ga je našla zadnja požarna komisija v dotični hiši.

Tudi orožniška povelstva v občinah, kjer se požarno-polijska služba izvaja, polagajo mnogo važnosti na izvid policijskega pregleda občinske komisije.

Podeželske občine žal te ustanove ne poznajo, oziroma se prestrašijo stroškov. In posledice? Marsikoga včasih po krivem sumničijo požiga. Večkrat se pa pozneje izkaže, da bi bila najboljša priča o možnosti požiga ona oseba, ki je v zadnjem času uradno bila v poslopu ter ugotovila položaj z ozirom na varnost v hiši. Pa tudi v nasprotnih slučajih, kjer gre za samopožigalstvo, se da doprinesi dokaz, da je izključeno, da bi na primer mogel nastati požar

vsled dimnika ali vsled vratec in drugih podobnih možnosti, ki jih taki zločinci radi navajajo.

Mislim, da je dolžnost nas gasilcev, da delujemo tudi preventivno, to se pravi pri preprečevanju in nadzorstvu. Morda bodo s tem »uspehi« glede »izvozov moštva« manjši, toda zavest, da smo vse storili za preprečnje, bo tudi lepa. Kaj je uspešnejše: da pošljemo požarno komisijo, ki pet dni kontrolira hiše glede nevarnosti požarov, ali pa ne pošljemo preglednikov, pač pa imamo zato deset požarov več na leto? Ne zagovarjam nedelavnosti gasilcev, če priporočam prvo, to je požarno-policijske oglede. Saj so že menda minili časi, ki so kvalificirali gasilce samo po številu »izvozov« in udeležb pri požarih! S tem seveda pa ni rečeno, da bi morali biti manj pozorni in pazljivi! Nikakor ne, nasprotno! V dve smeri mora iti naše delo: ne samo gašenje, ampak tudi predčasno preprečenje požarne nevarnosti! Milijonska premoženja narodnega denarja požro vsako leto neizprosni požari! 20.000 Din dá banovina za izsledovalce. To je pravilno, ni pa pravilno, da se najenostavnejše sredstvo — požarni ogledi — ne vršijo!

»FEUERPOLIZEI«
aprila 1937.

Nevarnost pečnih in dupleks cevi.

Stremljenje, da izrabimo do skrajne meje toploto, je privedlo nekoč ljudi, da so cevi peči napeljavali v najrazličnejših vijugah in s tem do-

v prisotnosti fosgena. Druga pa, da se skali tekočina, ki predstavlja reagent na iperit v dotiki s tem strupom. Tako imamo tudi druge vrste reagentov, ki jih bomo opisali.

Večkrat nam na terenu ni mogoče ugotoviti strupa; v takem primeru spravimo sumljiv predmet v za to namenjene neprodušno zaprte posode in jih izročimo postaji za kemijsko analizo bojnih strupov. To so v našem primeru lekarne. Za zajemanje zastrupljenega zraka imamo pripravo, ki bo opisana pozneje.

2. Reagenti.

Za ugotavljanje bojnih strupov uporabljamo sledeče reagente, ki si jih pripravimo takole:

Reagenti na klor. Ker je klor plin, ga določujemo v zraku. Reagentov na klor poznamo več.

A reagent na klor: Pripravimo 30% raztopino kalijevega jodida v vodi, to se pravi, vzamemo 30 g kalijevega jodida (KJ, lekarniško ime: kalium jodatum) in ga raztopimo v 100 ccm¹ vode. V to tekočino namočimo bombaž, ki ga nato od tekočine dobro odcedimo ter pri 60–80° C osušimo. Tako pripravljeni bombaž spravimo v posebne štopovnike (steklenice s širokim vratom) z dobrim zamaškom in etiketiramo z: »A reagent na klor — brezbarvna vata postane vijoličasta«. Reagent uporabljamo tako, da spravimo del vate v aparaturo za sesanje — v sesalni detektor — in opazujemo ob vsesavanju zastrupljenega zraka spremembo barve. Če ostane bombaž brezbarven, strupa ni, ako pa se pobarva vijoličasto, je v ozračju prisoten klor. Namesto bombaža lahko vzamemo filtrirni papir (beli pivnik), ki ga razrežemo v ozke lističe in jih namočimo v zgoraj omenjeni raztopini ter posušene spravimo na isti način. Jakost barve je odvisna od koncentracije klora. Čim več klora je, tem temnejša je barva. S tem reagentom lahko dokažemo že 0,014 mg klora v enem litru zraka v nekaj sekundah.

B reagent na klor: V lekarni kupimo 2 ccm čistega anilina in 8 ccm solne kisline (močne). Doma dodajemo solni kislini 40 ccm čiste vode (deževnice) in to raztopino počasi vlivamo v anilin. Tako pripravljena raztopina je brezbarvna. Spravimo jo v steklenico z zamaškom (priporočljiv je brušen steklen zamašek) ter jo opremimo z etiketo: »B reagent na klor, brezbarvna tekočina postane vinskirodeča, kasneje modra«. Ta reagent uporabljamo tako, da natočimo par ccm raztopine 1 cm visoko) v sesalni detektor, presesavamo zrak in opazujemo izpremembe v tekočini.

C reagent na klor: Pripravimo majhno svetilko na špirit in vtaknemo v stenj fino bakreno mrežico. Taka lučka gori v čistem zraku z brezbarvnim plamenom. V prisotnosti najmanjše količine klora ali solne kisline se pobarva plamen svetlozeleno. Občutljivost je zelo velika (1 liter klora na 20.000 litrov zraka). S tem detektorjem ne dokazujemo samo klora, ampak tudi vse snovi, ki vsebujejo klor.

D reagent na klor: Pripravimo 10% raztopino luga (natrijevega hidroksida) v alkoholu (96%) in dodajamo toliko (v lekarni kupljenega) fluoresceina, kolikor se topi. Dobimo rumeno raztopino, ki jo spravimo v reagenčno steklenico z napisom: »D reagent na klor, rumena barva postane rdeča.«

¹ ccm = kubični centimeter.

E reagent na klor: Dosedaj smo govorili o reagentih, ki služijo za ugotovitev klora v zraku. Večkrat pa moramo ugotoviti klor ali klor vsebujoče strupe v vodi, na predmetih, v senu itd. To izvršimo na sledeči način: namočimo predmet v deževnici, dobro premešamo in nato odlijemo del vode v kozarec. Tej vodi dodamo par ccm 1% raztopine srebrovega nitrata (lapis, argentum nitricum). Če nastane obilna bela sirasta oborina (usedlina), je prisotnost klora dokazana.

Reagenti na fosgen.

Fosgen je tudi v zraku navadno plinast, zato ga do- ločujemo v njem.

A reagent na fosgen: Nabavimo si v lekarni sledeče kemikalije: 5 g para — dimetilbenzaldehida, 2 g difenilamina, 100 ccm alkohola (96%).

Prvi dve snovi raztopimo v alkoholu in dobimo skoro brezbarvno raztopino. V to raztopino namočimo ozke trake filtrirnega papirja, katere posušimo v temi na zraku ter spravimo v temnih štipovnikih z napisom: »A reagent na fosgen — bel papir porumeni.« Je to zelo občutljiv reagent na fosgen, 1 l fosgena v 1 milijon litrov zraka že lahko z njim dokažemo.

B reagent na fosgen: 3 g anilina raztopimo v 100 ccm vode. Brezbarvno raztopino spravimo v reagen- čno steklenico z napisom: »B reagent na fosgen — v brez- barvni tekočini se izloča bela oborina (se skali).« Isti reagent služi za ugotavljanje difosgena; spremembe so iste.

Ugotavljanje fosgena poleg klora se vrši tako, da zvezemo dva sesalna detektorja v baterijo. V prvi posodi se nahaja A reagent na klor, v drugi posodi pa A reagent na fosgen. Če sesamo zrak skozi obe posodi, se bo uničil klor v prvi posodi, fosgen pa pride v drugo ter povzroča tam reakcijo.

Reagent na klor — pikrin: 5 g dimetilani- lina raztopimo v 100 ccm benzola, v to raztopino namočimo ozke trake filtrirnega papirja; beli filtrirni papir porumeni ali porjavi.

Reagent na cijanvodikovo kislino.

A reagent na cijanvodikovo kislino: 1 g natrijevega karbonata raztopimo v 1 litru vode in v to raztopino damo trake filtrirnega papirja, jih osušimo, ter potem namočimo v raztopini na sledeči način: v raztopini 1 g pikrinske ki- sline na 1 liter vode, omočimo papir na novo posušimo in spravimo v steklenico. Komaj malo rumenkast papir po- stane v prisotnosti cijanvodikove kisline krvavordec.

B reagent na cijanvodikovo kislino: Pripravimo sledeče raztopine: 2.86 g bakrovega acetata raz- topimo v 1 litru vode in spravimo v steklenico z napisom: »Raztopina I. za B reagent na cijanvodikovo kislino.« Nato spravimo v čašo ca. pol litra vode in dodajamo pri sobni temperaturi toliko benzinacetata, da ga ostane nekaj ne- raztopljenega na dnu. Od te raztopine vzamemo 4—5 ccm in to razredčimo s 525 ccm vode. Vse to spravimo v stekle- nico z napisom: »Raztopina II. za B reagent na cijanvodi- kovo kislino.« Obe raztopini hranimo v temnem prostoru. Če hočemo ugotavljati s temi raztopinami cijanvodikovo kislino, vzamemo malo pred ugotavljanjem od vsake po 10 ccm, jih pomešamo, namočimo v to raztopino trake fil- trirnega papirja in jih izpostavimo zraku. Brezbarven pa- pir postane v prisotnosti cijanvodikove kisline močno moder.

segli precejšno dolžino cevi. V zadnjem času se pa uporabljajo tako ime- novane dupleks cevi. Po njih kroži toplota v po- sebnih cevih z name- nom, da se popolnoma izrabi. Dokler so te cevi zavzemale prostore za pečmi, ni bilo nobenih nevarnosti. V zadnjem času pa te cevi napelju- jejo celo v druge pro- store. Pri tem se zgodi, da zidar te cevi pritrdi na tapeto, kar pri moč- nejšem segrevanju po- vzroči sicer majhen, pa zato bolj neroden požar. Večkrat pa obešajo v ne- posredno bližino takšnih cevi obleko. Vemo tudi za slučaj, da je mati po- stavila voziček z do- jenčkom preblizu takšnih cevi. Ker je bil v sobi slučajno preprih, so prišli zastorčki vozička v dotik z vročimi cevmi, se vneli in kmalu je bil v plamenih voziček z do- jenčkom vred. Potrebno bi bilo, da zavarujejo ljudje takšne cevi s po- sebnimi mrežami ali za- sloni.

Iperit, ki je znan kot najbolj učinkovit strup, ki pride v poštev pri zračnem napadu, je iz- našel leta 1822. Francoz Despretz. Nemški ke- mik Viktor Mayer je pa leta 1884. iznašel novo metodo za njegovo iz- delavo in pridobivanje, vendar je pa vsled veli- ke opasnosti moral opu- stiti nadaljne poizkuse z njim. (Po knjigi »So- delovanje lekarnarja v obrambi zoper nevar- nosti iz zraka v slučaju vojne«, ki jo je napisal Ph. Mr. Damaška Rado, lek. ref. kralj. b. upra- ve.)

Dopisi

Brezovica pri Ljubljani. Na svečnico 2. februarja se je poslovil od naše gasilske čete, naš neumorni gasilec, šol. upravitelj tov. Zdravko Mikuž, ki odhaja v zasluženi pokoj. Na poslovilni akademiji v dvorani Prosvetnega doma so se poslovili od njega poleg g. dekana Lavriča, učiteljskega osebja in šolske mladine tudi zastopniki naše gasilske čete. Tovariš tajnik se je v imenu vsega članstva v poslovilnem nagovoru, zahvalil tov. Mikužu za njegovo neumorno delo pri naši četi. Žrtvoval je celih 14 let poleg svojih poklicnih dolžnosti svoj dragoceni čas v prosep gasilstva na Brezovici. Uspehi njegovega vzornega delovanja so danes vidni: zgradil se je gasilski dom, na njem napravilo stanovanje za stranke, nabavila se moderna motorka itd. Da je četa vsa ta dela mogla izvršiti in ž njimi združene finančne težkoče prenesti, se imamo zahvaliti le tov. Mikužu, ki je poleg neštevilnih intervencij in posredovanj na oblasti s katerim je dosti časa izgubil, priporočal članom medsebojno ljubezen in slogo. Zato mu želimo v tihem pokoju vsi člani naše čete veliko sreče in zdravja in kličemo: Bog Ti plačaj!

Prostovoljna gasilska četa Sv. Lovrenc na Pohorju, župa Maribor desni breg, obhaja letos šestdesetletnico svojega obstoja. Tozadavna proslava se bo vršila dne 4. julija t. l. združena z blagoslovitvijo prapora, veliko narodno prireditvijo in župnim zletom sosednih žup. Pokroviteljstvo nad proslavo je blagovolil prevzeti minister za telesno vzgojo gosp. dr. Josip Rogič.

Opozorilo! V inseratih oglašene stroje in vozila moremo priporočiti le, če jih je pregledala komisija ali strokovnjak Zveze ali zajednice.

VAŽNO

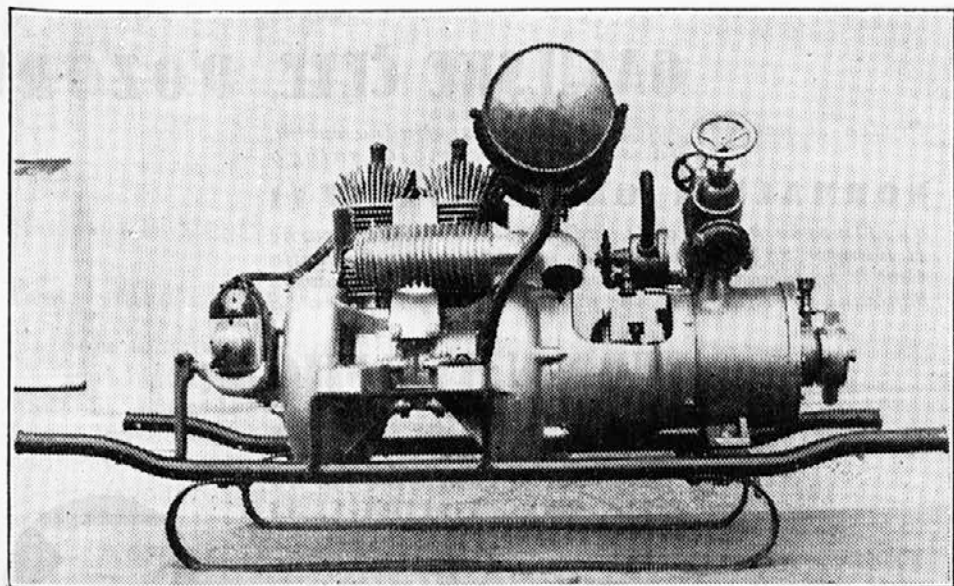
za gasilske čete, občine, industrijo, trgovce, opekarne, tovarne, posestnike mlinov, žag, mlatilnic itd.! Priporoča se najnovejša iznajdba I. Pfeiferja st. od zajednice v Ljubljani odobrena nahrbtna brizgalna, ki tehta samo 19 kg, za gašenje ognja, uničenje gosonic in njihovih gnezd na drevju itd. Vode vzame v eni minuti 85 litrov in jo

vrže v višino nad 13 metrov, v daljavo pa nad 23 metrov. — Ena sesalna cev 2 m s sitom, 10 m pritisknih cevi, ročnik, dva ustnika stane samo 2800 Din. Pri izbruhu ognja vzame en gasilec brizgalno, drugi puto s cevjo na hrbet ter hitita na kolesih k ognju kot prva pomoč, dokler ne pridejo druge čete.

Izdelujem in predelujem tudi večje brizgalne, po naročilu kombiniram na motorno in ročno silo.

Se priporočam

I. PFEIFER ST., HOČE PRI MARIBORU

Gasilske čete, pozor!

Predno kupite novo motorno črpalko, se obrnite na našo tovarno

»LIV«

kovinska industrijska komanditna družba

v Št. Vidu nad Ljubljano

v kateri izdelujemo vse vrste motornih črpalk z vdelanimi motorji od 8 do 28 Ks. Motorji so svetovnoznanih tvrdk. Črpalke s temi motorji dajejo na minuto od 600 do 1400 l vode in imajo pri zaprtih ventilih od 12 do 20 atmosfer pritiska

Motorji se hladijo z vodo ali z zrakom. Posebno priporočamo gasilskim četam motorje, ki se hladijo z zrakom, ker je ravnanje s temi motorji enostavno in se z lahkoto priuči ž njimi ravnati. — Črpalke z motorji na zračno hlajenje je preizkusila komisija gasilske zajednice v Ljubljani in nabavo priporočala ravno zaradi njihove enostavnosti. — Cene našim motornim črpalkam so najnižje, izdelek je prvovrsten, ugodni plačilni pogoji, kratek dobavni rok in brezhibno delovanje.

Zahtevajte brezplačne ponudbe in brezobvezni poset našega zastopnika!

GASILSKE ČETE, POZOR!

*Preden si nabavite potrebne cevi. Vas vljudno vabim,
da si ogledate mojo zalogo*

NORMALNIH GASILSKIH CEVI

*najfinejše kakovosti, izdelke slovite češke tovarne
H. Klinger, za katero imam samoprodajo za vso Slovenijo
Cevi je preizkusila komisija gasilske zajednice Dravske
banovine v Ljubljani in nabavo istih priporoča*

IVAN N. ADAMIČ

LJUBLJANA, SV. PETRA C. 31

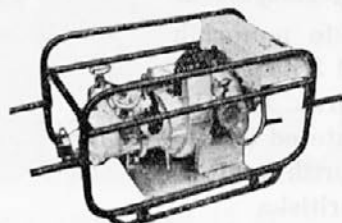
**MARIBOR, VETRINJSKA UL. 20
CELJE, KRALJA PETRA C. 33**

*VELIKA ZALOGA: Gumiranih cevi vseh vrst, gumi-
ranih spiralnih sesalnih cevi - Normalne spojke iz 1a
medenine itd. - Najnižje cene! - Zahtevajte cenik!*

SAMOPRODAJA GASILSKIH CEVI!

GASILCI! Čepice, svečane in delavne uniforme, sukna, platna, pasove ter vse ostale gasilske potrebščine Vam nudi dobro in poceni **SENČAR METOD, ŠTRIGOVA PRI LJUTOMERU** (telefon št. 2), Dravska banovina. Zahtevajte cenik in vzorce, na ogled Vam pošljem eventuelno gotove uniforme.

„SPASITELJICA“ D. R. P.
najmodernejša lahka brizgalna od 16,
18 in 27 HP

MOTORNE BRIZGALNE, CEVI, SPOJKE

in vse ognjegasne potrebščine
kupujete najbolje

»BE-RY«, M. DEŽELIČ

ZAGREB, KRAJIŠKA ULICA 17

Generalno zastopstvo nemške veletovarne
G. A. FISCHER, Gßrlitz

»GASILEC« izhaja vsakega 15. v mesecu in stane za člane letno Din 20.—, za čete in župe pa Din 30.—. Naročnina za inozemstvo Din 40.—. Posamezna številka stane Din 2'50. — List izdaja Gasilska zajednica za Dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Vse dopise pošiljajte na naslov: Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.